

FRØSAMLERNE

Frøliste forår 2021

INTRODUKTION

Frølisten er vores vigtigste forum for at udbrede de gamle sorter blandt frøsamlere, og dermed sikre både deres bevaring, vores viden om dem og andres kendskab til vor dyrkede biodiversitet.

I år har 30 frøsamlere fra hele landet velvilligt stillet sig til rådighed med deres frø og planter.

Vi håber, mange vil få lyst til at erstatte nogle af de indkøbte sorter med gamle, velprøvede sorter fra denne liste, og dermed fortsætte sorterne i avl og brug, så de overlever – ikke kun i genbankernes frysere, men som levende og værdsatte dele af vores liv.

Du kan også læse her, hvordan du kan blive en del af foreningens adoptionsprogram og hvilke sorter der søger adoptanter.

Der kommer også i år en efterårsliste med især løg og hvidløg, pødekviste og vintergrøntsager.!

LÆS DETTE INDEN DU BESTILLER!

Det er kun medlemmer af Frøsamlerne, der må bestille og modtage sorter her fra listen.

(Hvis du ikke er medlem endnu, kan du melde dig ind i Frøsamlerne via hjemmesidens forside - klik på knappen "Bliv medlem.")

- 1 Find det, du ønsker, her i listen.**
(f) eller (v) efter hver sort fortæller, om det er frø eller vegetativt materiale (løg, knolde mm.)
- 2 Notér det medlemsnummer, du finder til sidst ved hver sort.**
- 3 Log på Frøsamlernes hjemmeside og gå til Medlemmernes frøliste** (under "Vores frø og frøliste").
Åbn Udbyderlisten og find medlemsnummeret for at se udbyderens navn og adresse (kan kun ses af medlemmer, der er logget ind).
- 4 Mail, send sms eller post dine ønsker til udbyder.** Spørg om de har flere frø, om hvordan de ønsker betaling og om særlige postomkostninger for forsendelser over 100 g. Husk at jo tidligere, du bestiller, des større chance for at udbyderen endnu har frø.

Angiv altid omhyggeligt sortsnavn og FS-nummer, så det bliver helt entydigt, hvad du ønsker. Og husk at skrive din postadresse – i første henvendelse – så udbyderne har alle dine kontaktoplysninger samlet, når de er klar til at opfylde dit ønske med det samme.
- 5 Send penge**

**HUSK: jo hurtigere bestilling,
jo større sikkerhed for at få dine ønsker opfyldt!**

PRISER PÅ FRØSAMLERNES FRØ

Vi fastsætter priserne ud fra flere principper:

- De frø, medlemmerne avler og tilbyder hinanden i små mængder, er en service, ikke en forretning. (Vi kalder det helst ikke ”køb og salg”, når det foregår blandt medlemmer.) Priserne skal dække alle rimelige omkostninger for afsenderen – ud over porto også poser, etiketter, forsvarlig indpakning, ture til postbutik. (Se senere om hvordan man pakker frøene.)
- Vi holder øje med portoforhøjelser, og justerer priserne derefter.
- Vi mener det er rimeligt at de få, der forsyner os alle med mange sorter, anerkendes gennem et lille overskud ved forsendelse af mange sorter. (30 udbydere, 303 unikke sorter, små 1100 medlemmer.)
- Vi har rådført os med andre frøsamlerorganisationer, især den svenske SESAM. En fast samlet pris, uanset antal bestilte sorter, har vist sig at føre til ’overforbrug’. Løsningen er enten at begrænse antal sorter i en bestilling, eller tage et fast beløb pr. sort. Indtil videre har vi valgt at gøre det sidste.

Priserne i 2021 er:

- For en enkelt sort frø (*f): 20 kr.
- For flere end en sort frø (f): 15 kr. pr. sort
- For hver vegetativ sort (*v), porto op til 100 g: 30 kr.
- For tungere vegetativt materiale, 100-250 g: Udbyderens udgift og derfor prisen varierer med forsendelsesmetode (snegl eller Q brev, pakke til butik eller hjemadressen). Den kan være op til 75 kr. Du aftaler med den frøsamler, der udbyder sorten – derfor er der ingen priser ved de vegetativt formerede sorter.
- For stiklinger sendt som quickbrev: 0-100g: 35 kr., 100-250g: 70 kr.

* Se forkortelser nedenfor.

Betalingsmetoden aftales med udbyderen. Almindeligvis bankoverførsel eller MobilePay.

Frøene sendes almindeligvis som brev. Det betyder, at der går ca. 5 dage fra det sendes til det kommer. Snak evt. med udbyderen om betaling af et quickbrev, hvis frøene skal hurtigere frem.

Stiklinger har fx ikke godt af at ligge i 5 dage – derfor vil disse blive sendt som quickbrev.

Forsendelse: Alle frø burde pakkes i poser, der kan lukkes tæt – små frø undslipper let fra almindelige kuverter. Og alle frø burde beskyttes med bobleplast el. lign. – det kan være boblekuverter, eller mindre stykker, der tapes sammen og lægges i en kuvert.

**HUSK: at bruge Frøsamlernes accessionsnumre (FS0000)
- hver gang en sort udveksles!**

FORKORTELSER og andre underlige tegn og ord

- (f) Betyder frø – sorten formidles som frø.
- (v) Betyder vegetativt formeret sort (knolde, løg, stiklinger).
- FS Betyder Frøsamlerne
- FS0000** Nummeret er med til at identificere vores sorter i databasen og på Frølisten, og mindske risikoen for sammenblanding af sorter med næsten identiske navne – men forskellige oprindelser og historier.
Vores database indeholder over 800 sorter og findes på Frøsamlernes hjemmeside:
<https://www.froesamlerne.dk/sortsdatabasen>
- Accession Betyder egentlig del af en samling (fx museum, bibliotek, genbank). Vi bruger udtrykket om en indsamlet plante og dens efterkommere, oprettet som en post i vores samling af sorter – i databasen.
- HDRA **Henry Doubleday Research Association**, det gamle navn på UKs førende økologisk haveorganisation, der nu hedder Garden Organic. Det oprindelige navn stammer fra deres mange medlemsforsøg indenfor økologisk havebrug.
- HSL **Heritage Seed Library**, den del af Garden Organic, der tager sig af plantegenetiske ressourcer. Dyrker og udsender frø af gamle sorter, fører database, adoptionsprogram m.m.
- NGB **Nordisk Genbank, nu NordGen**. Forkortelsen står foran deres accessionsnumre.
- PØ **Landsforeningen Praktisk Økologi** (se mere på www.oekologi.dk)
- SESAM **Vores svenske søsterorganisation.**
- SSE **Seed Savers Exchange**, den store amerikanske frøsamler-organisation. Koordinerer frøtilbud blandt mange tusinde medlemmer, fører dokumentering, demonstrationshave, database, frøbutik og online handelsafdeling. Nogle af deres sorter er af nordisk oprindelse, bragt til USA af indvandrere, og NordGen har arbejdet med repatriering af disse.
- VIR **Vavilov Research Institute**, den russiske genbank i Skt. Petersburg, hvorfra vi har repatrieret flere oprindeligt danske sorter – nogle indsamlet af russerne i 1920'erne, men forsvundet i DK og Norden..

Numre efter hver sort: Medlemsnummeret for den/de frøsamler/e, der udbyder sorten.

Du finder udbydernes navne, mail-adresser og i nogle tilfælde mobilnumre på hjemmesiden under ”Frø>Vores frø og frøliste>Medlemmernes frøliste”, når du er logget ind.

**HUSK: Jo flere der dyrker en gammel sort,
jo mindre truet er den af udryddelse!**

SÅDAN ADOPTERER DU

Vi arbejder på at sikre vores sorter ved, at der mindst er 2 adoptanter for hver af de sorter, som Frøsamlerne har et særligt ansvar for (= vores „adoptionssorter“).

- 1** Find den plante, du har lyst til at prøve kræfter med.
- 2** Følg derefter anvisningen i afsnittet: „Sådan bestiller du.“
- 3** Kontakt koordinatoren for din sort – enten om foråret eller efter en sæsons afprøvning.
- 4** Husk at der følger forpligtelser med: Ikke kun at afprøve et ”adoptivbarn”, men også at holde dens koordinator informeret om resultatet. Og at melde til denne, hvis du ændrer email, telefon eller adresse – eller opgiver dyrkningen.

Det kan være en god idé at prøve en sort for at se, om du kan li’ den – og derefter kontakte en koordinator for at blive adoptant. Eller, hvis du har lidt erfaring med afgrøden, kan du lave en aftale om adoption med det samme.

[Se koordinatorene her](#)

Som adoptant skal du dyrke sorten til eget brug, tage frø af den, og dyrke den igen. Du er ikke forpligtet til at tilbyde frø på Frølisten, bortset fra nogle sorter, hvor vi er afhængige af adoptanterne for at kunne tilbyde frø til andre. Tal med koordinatoren om det.

Det er vigtigt, at du fortæller koordinatoren, hvis du stopper dyrkningen, så han/hun kan finde en afløser og på den måde sikre sorten. Det gælder også, hvis du alligevel ikke kommer i gang med at dyrke, eller hvis du ikke er glad for sorten. Det er jo svært at passe et „plejebarn“, man ikke selv kan li’.

Koordinatoren for den pågældende plantegruppe vil ofte henvende sig ca. en gang om året for at høre, hvordan det går. Det er vigtigt for os at vide, om vores „back-up“ fungerer, og om der er frø nok til nye adoptanter.

Men du er også velkommen til selv at ringe/maile for at prale med dine resultater.

Er du i tvivl om noget vedr. adoptionssorterne eller adoption

er du meget velkommen til at kontakte Svend Erik Nielsen, der er vores Koordinator for adoption og repatriering på repatriering@froesamlerne.dk

**Prøv noget nyt
Adoptér en plante**

HVAD HVIS FRØENE IKKE SPIRER, ELLER PLANTERNE ER FORKERTE I FORHOLD TIL BESKRIVELSEN?

Det sker vi laver fejl. Det gælder alle. Men det er vigtigt, at vi er ærlige om det, og at vi får det at vide, når vi gør det. Ellers kan vi ikke rette fejlene.

Så hvis du får noget frø, som ikke er ok, er det vigtigt, at du melder tilbage til den person, du har bestilt hos.

Men inden du gør det, bør du gå ind på Froesamlerne.dk og klikke på siden ”Medlemmernes Frøliste”. Der er en rubrik der hedder ”Fejl i frø - eller i Frølisten” – det kan være, at der allerede er postet noget om problemet der.

Hvis du har brug for hjælp, som udbyderen ikke kan yde, [kontakt foreningen](#). Også hvis du har opdaget en fejl i Frølisten.

Dokumentation

Husk at notere så meget som muligt om en ny sort du prøver:

Hvornår og hvordan den er sået. Hvordan har den stået. Skadedyr. Plantens udseende, farve, højde osv.

Hvornår starter høsten, hvornår modner der frø og hvornår holder den op med at give udbytte.

Dels for at se om det er det rigtige materiale, dels fordi vi altid mangler præcise observationer af vores sorter.

Jo flere jo bedre!

Husk at tage mobilen med i haven - vi har brug for billeder af vores sorter, både til dokumentation og til vores database og frølister!

HUSK: Jo flere der dyrker en gammel sort, jo mindre er den truet af udryddelse!

VI HAR BRUG FOR VARME HÆNDER, OG DU KAN GØRE EN FORSKEL!!

I øjeblikket mangler vi koordinatore inden for følgende planteområder (antallet adoptionssorter i de enkelte områder er angivet i parentes):

- Andet bladgrønt/Havemælde (11)
- Havebønner (12)
- Sojabønner (2)
- Øvrige bælgplanter (2)
- Rodfrugter (7)
- Tomater (7)
- Frugttræer (1)
- Reliktplanter (1)

Vi har i den grad brug for varme hænder til et stykke frivilligt koordinatørarbejde i foreningen. Du vil med din indsats kunne gøre en afgørende forskel i forhold til at passe på vores fælles arv af dyrkede planter. Og du vil blive en del af et stærkt fællesskab sammen med en række andre dygtige og engagerede koordinatører. Hvis du har mod på at yde dit personlige bidrag til at opfylde Frøsamlernes vision, kan du skrive til Svend Erik på repatrering@froesamlerne.dk.

Som koordinator får du en klar arbejdsbeskrivelse, der definerer dine opgaver.

Efterlysning af koordinatører

Indholdsfortegnelse

Introduktion	side	2
Læs dette inden du bestiller	side	3
Priser på Frøsamlerens frø	side	4
Forkortelser og andre underlige tegn og ord	side	5
Sådan adopterer du	side	6
Hvad hvis frøene ikke spirer, eller planterne er forkerte i forhold til beskrivelsen?	side	7
Vi har brug for varme hænder	side	8
Frøsamlerens markedsfrø kan også købes	side	10
Agurk og Græskar	side	11
Agurk, Melon, Squash og Græskar, Agurkeslægtninge		
Bladgrønt	side	13
Amarant, Bladbede, Havemælde, Havesalat, Vårsalat, øvrige bladgrønt		
Tomater m.m.	side	20
Tomater, Peberfrugt/Paprika/Chili		
Kål	side	30
Sibirisk kål, Havekål, Grøn- og Bladkål, Hovedkål, Rosenkål		
Rodfrugter	side	31
Beder, Rødbeder, Gulerod, Havrerod, Jordmandel eller Chufa, Jordskok, Kartoffel, Selleri, Øvrige rod- og knoldvækster		
Løg	side	35
Hvidløg, Skalotteløg, Andre løgarter		
Bælgfrugter	side	36
Havebønner, Haveærter, Andre bælgplanter, Pralbønner, Sojabønner, Valske bønner, Øvrige		
Efterafgrødeplanter	side	48
Korn	side	49
Boghvede, Byg, Havre, Hirse, Hvede og beslægtede, Hør, Rug		
Frugttræer	side	50
Figen		
Medicin-, duft og farveplanter	side	50
Krydderurter	side	51
Karse, Havekarse og Vinterkarse, Krydderløg, Persille, øvrige krydderurter		
Spiselige blomster	side	53
Prydplanter	side	56
Blomsterløg, Sommerblomster, Stauder		
Vilde planter	side	60
Potteplanter	side	61
Hjemløselisten	side	63
Fandt du ikke den sort, du var interesseret i?	side	65
Redaktionsgruppen og info om forsidefotos	side	66

FRØSAMLERNES MARKEDSFRØ KAN OGSÅ KØBES

Hvert år donerer foreningens medlemmer frø af rigtig mange sorter, som vi sælger til alle på de op til 40 markeder, vi deltager i hvert år. 2020 og 2021 undtaget – vi har kun stået på to markeder siden marts 2020. Derfor har vi besluttet os for at udbyde frø fra markedslageret af sorter, der ikke findes på Frølisten.

Prisen er den samme som for medlemmernes sorter: 20 kr. hvis man kun bestiller én pose, 15 kr. pr. pose, hvis man bestiller to eller flere. (På markeder i år skulle de have kostet 25 kr.)

Skriv ved bestilling om du ønsker at betale ekstra for et Q brev.

Kig i databasen, hvis du vil se beskrivelser af hver sort.

Du finder et link til bestillingsformularen på hjemmesiden på samme side, hvor Frølistens udbydere står.

Sorterne:

Suyo Long	FS0747	agurk
West's melon	FS0035	melon
Grøn Køkken (Dansk Køkkengræskar)	FS1115	syltegræskar
Havemælde fra Bornholm	FS0748	havemælde
Riccio Lollo	FS0013	havesalat
Sibirisk vinterportulak	FS0702	bladgrønt
Dunkelgrüner vollherziger	FS0577	vårsalat
Gul ukrainsk kæmpe	FS0872	tomat
Blue Woolly	FS01111	tomat
Rød blomme	FS1112	tomat
Australsk Læbestift	FS0484	peber
Ferenc Tender	FS0550	peber
Kaibi 2	FS0845	peber
Tiara, Halvhøj Ekstra Moskruset	FS0929	grønkål
Prizewinner	FS0510	gul bede
Carentan	FS0184	porre
Carlo's Favorit	FS0208	grøn bønne/buskbønne
Frederik VII	FS0668	ært, høj
Amandas	FS0602	ært, høj
Mikko	FS0252	valsk bønne/hestebønne
Fiskeby V	FS0256	sojabønne
Ramsløg fra Horsens	FS1047	krydderløg
Bronzefennikel	FS1049	krydderurt
Christiansø persille	FS0642	persille
Almindelig Como	FS1118	krydderurt (bladdild)
Epazote (Vellugtende gåsefod)	FS1119	krydderurt
Vinterkarse, langskulpet	FS0059	karse
Exquisite	FS0616	tagetes
Høj valmue	FS0523	opiumsvalmue

AGURK, MELON OG GRÆSKAR (CUCURBITACEAE)

Agurk (*Cucumis sativus*)

Beit Alpha (*Cucumis sativus*) **FS0575** En lille salatagurk, med tynd mørkegrøn skal. Sprød, sød og saftig, og uden risiko for bitterhed. En sort, der oprindeligt kommer fra Mellemøsten - udviklet på en israelsk kibbutz af samme navn. Varmetålende.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Merete Juul

Suyo Long (Hegnstrup stamme) (*Cucumis sativus*) **FS0747** Lang agurk med pigge der dog nemt stryges af, er virkelig velsmagende. Let at dyrke i drivhus, og er hårdfør, ikke mindst overfor spindemider. En salatagurk som oprindeligt hed 'Suyo Long' fra det danske firma Frøposen. Dyrket på gården Hegnstrup i mange år, og har nok flyttet sig en del genetisk.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Brian Krause

Melon (*Cucumis melo*)

Farthest North, stamme #2 (*Cucumis melo*) **FS0587** Gave fra 'Seed Ambassadors' i 2006. Fremavlet af Tim Peters, Oregon, USA, som en krydsning mellem mange sorter, alle velegnet til et nordligt klima. Generelt var det små, søde nettede meloner med orange saftigt kød, men der var en betydelig variation - meningen var at man selv skulle udvælge de bedst egnede. Meget produktiv både i drivhus og på friland. Jeg har udvalgt efter smag, orange kød og produktive planter. I en god sommer - hos os i drivhus - er der ca. 5 høstbare frugter pr. plante.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Queen Anne's Pocket Melon (*Cucumis melo*) **FS0915** En lille melon på æblestørrelse – deraf navnet. Kendt for at have en fremragende smag.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Anaxibia, Creative Commons

Squash og græskar (Cucurbita arter)

Centnergræskar (Cucurbita maxima)

Buttercup (*Cucurbita maxima*) **FS0627** Mørkegrønne frugter, 1-3 kg, med lysegrønne striber, markante "skuldre" og tydelig "turban" for enden. Meget høj tørstof- og sukkerindhold. Måske den mest velsmagende vintersquash. Oprindeligt frø fra en anden frøsamler (E. Krogh), som fik frøene fra New Zealand. Jeg holder mine vintersquash-sorter rene ved det enkelte år kun at dyrke én sort - skiftevis 'Buttercup' og 'Uchiki Kuri'.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Uchiki Kuri (Hokkaido vintersquash) (*Cucurbita maxima*) **FS1058** Runde orange frugter, vægt 1-2 kg. Gulorange kød. Forspires forår - primo maj i drivhus og udplantes i juni, høstes når de er helt modne sidst på efteråret. Kan opbevares og bruges hen over vinteren. En af de bedste vintersquash til dyrkning i Danmark. Jeg dyrker det enkelte år kun én sort af vintersquash for at holde sorten ren og undgå krydsninger - skiftevis 'Uchiki Kuri' og 'Buttercup'.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Vintersquash af Hubbard typen (*Cucurbita maxima*) **FS1060** Græskar-squash som kræver virkelig meget plads, da planten er meget stor. Frugten er stor og pæreformet, og har sødlig smag.

Velegnet til syltning og tærte.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Øvrige squash og græskar

Figenbladgræskar, Siam (*Cucurbita ficifolia*) **FS0480** Kulsorte velsmagende frø, og hvidt meget fibret kød. Vil gerne vokse op i træer, hvis den får chancen. Frugterne kan veje 10 kg og mere. Bruges i Frankrig og Mexico til en dessert. På høsttidspunktet det første efterår var der ingen frø el. smag. Halvandet år efter var frøene sorte, og kødet meget velsmagende. Se opskriften på "Courge de Siam syltetøj" på <https://www.froesamlerne.dk/viden-om/opskrifter>.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Kirsten Hedegaard

Moskusgræskarkrydsning (*Cucurbita moschata*) **FS0901** Hobbyforædlingsmateriale baseret på løst samarbejde. Der er stadig variation i frugtform, vægt og frugtbarhed. Moskusgræskar er en multikrydsning. Først skabt af Joseph Lofthouse i Utah, siden i Danmark. Yderligere tilkrydset Sucrine du Berry og muligvis andet. Naturligt udvalgt for dyrkbarhed i Danmark.

Udbydes af: **129 (f)**

Foto: Søren Holt

Øvrige græskarfamilie (Cucurbitaceae)

Flaskegræskar, almindelig, Lofthouse Landrace (*Lagenaria siceraria*) **FS0916** Syn. kalabas. Har i år givet flere frugter som er blevet modne og hårde, så de kan bruges som rasleinstrumenter. Har flotte store hvide blomster. Hvis de ikke hvert år kan lave modne frugter, kan man dyrke dem alene for blomsterne.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Karela, bitteragurk (*Momordica charantia*) **FS0917** Stor slyngplante med typiske agurkefamilie blade og slyngtråde. Ved modenhed bliver frugten op til 15 cm lang. Klart orange, og sprækker op så frøene blottes. De umodne grønne frugter anvendes i det fjernøstlige køkken for at tilføje bitterhed.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

BLADGRØNT

Amarant-familien (Amaranthaceae)

Amarant (*Amaranthus* arter)

Garnet Red (*Amaranthus tricolor*) **FS0580** Salatamarant. Denne amarant er mild og lækker i smagen og rig på vitaminer og mineraler. Pynter vældigt i en blandet salat - og i haven. Flot mørkerød farve. Sås på voksestedet midt i maj og høstes som "babyleaf" fra ca. 4 uger senere. © Madopskrift på Frøsamlerens hjemmeside/Viden om.

Udbydes af: **9 (f), 901 (f), 2798 (f)**

Foto: ?

Sri Lanka (*Amaranthus* sp.) **FS0918** Denne plante fik jeg frø til af herboende tamilsk kvinde. Det er import fra Sri Lanka. Sidste år såede jeg den beskyttet til senere udplantning. Hun kaldte den "spinat". Frøene lignede amarantfrø, og det blev da også en lys grøn amarantplante, der er fuld af blade, velegnet til spinat eller salat.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Bladbete (*Beta vulgaris*)

Alices spontankryds (*Beta vulgaris*) **FS0045** Tidligere "Bladbete usn". Forædlingsmateriale. Bladbete, der er krydset spontant hos Alice, sandsynligvis sølvbete x hvid rødbete. Opdaget ved juletid 2004: to fuldkomne friske skønheder. Ren mellemgrøn, lav, bred (rosetformet), næsten uden stængler, enormt ydende. Hun har forædlet på den siden, så det i dag er en grøn bladbete som ikke går i stok det første år, og som gror hele vinteren, så der er blade at spise når det ikke er frost.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Bladbete - snit (*Beta vulgaris*) **FS1095** En nem afgrøde. Anvendes som spinat. Kan snittes mange gange i sæsonen. Overvintrer og bruges som en af de tidligste forårsafgrøder. Planten ligner en strandbete, men er ikke bitter. Oprindeligt italiensk sort fra Fratelli Ingegnoli som er opformeret i to generationer i Danmark.

Udbydes af: **492 (f)**

Foto: fra frøkatalog

Engelsk spinat fra Hvidkilde (*Beta vulgaris*) **FS0047** Ligner "Perpetual spinach" – har mere runde blade. Ikke egnet til de mange opskrifter med tykke stængler (sølvbeter). Bladene er bløde. Slægtsbladbete; stammer fra fodermester på en gård under Hvidkilde Gods ved Svendborg, hvortil sorten oprindeligt er importeret fra England. Frø fra 2018.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: NO Crossland

Evighedsspinat, Bladbetedspinat eller Perpetual Spinach (*Beta vulgaris*) **FS0638** Et godt alternativ til spinat. Giver grønt hele sommeren, og i milde vintre også hele vinteren. Sås forår eller efterår. Kaldes også "evighedsspinat" men er en to-årig plante, der går i frø andet år og derefter dør. Oprindeligt fra firmaet Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Farvet bladbete (*Beta vulgaris*) **FS0905** Fremstår med rødlige, gullige og orange stængler, indimellem endda stribede. Sås først i maj. Stænglerne bruges i stuvninger, wok og salat. Egen krydsning: jeg tager de 20 sjoveste farver fra hvert år, og lader dem krydse, når de går i blomst 2. år.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Havemælde (*Atriplex hortensis*)

Gyldengrøn (*Atriplex hortensis*) **FS0568** NB: Der er flere medlemmer af Frøsamlerne, der har havemælder med lyse blade, og de er ikke alle af samme oprindelse. Det er derfor særligt vigtigt, at notere sig FS nr, og hvem man får frø af, når man bestiller en gul eller gyldengrøn mælde. To meter høj med kæmpeblade, meget delikat. Oprindelse: den biodynamiske forædler Bernd Horneburg, Thüringen, Tyskland.

Udbydes af: **757 (f)**

Harres mælde (*Atriplex hortensis*) **FS0478** Meget frodig, med lækre, overraskende store, vaflede grønne blade. Blev traditionelt sået sent efterår og får da meget tidligt høstklare blade, men kan også sagtens sås tidligt om foråret, så den får frost. Oprindeligt meget gammel familiesort fra Sønderjylland (se hele historien i databasen).

Udbydes af: **901 (f), 640 (f), 2798 (f)**

Foto: Søren Holt med Kirsten Hs hånd

Lille Næstved skole (*Atriplex hortensis*) **FS0042** Almindelig grøn havemælde, meget fin kvalitet. Går sent i blomst, er lav og lidt busket i væksten. Familieejere i flere generationer. Oprindeligt fra pensioneret overlærer Folmer Romme.

Udbydes af: **96 (f), 2840 (f)**

Foto: Brian Krause

Skovby spinaten (*Atriplex hortensis*) **FS1120** Grøn havemælde, lidt grov i strukturen, men meget velsmagende. Selvsår (som alle mælder). Denne sort har været i donorens familie i Skovby på Ærø i 100 år. Helt ny sort, der mangler en adoptant, der ikke dyrker andre havemælder.

Udbydes af: **471 (f)**

”Vi savner et hjem”

Der er brug for adoptanter til flere af vores meget sjældne havemælder. Af de udbudte mælder savner 'Harres Mælde', 'Havemælde fra Bornholm' og 'Lille Næstved Skole' et hjem.

Hvis du dyrker, har planter i din have eller ligger inde med frø af havemælderne 'Haslev-Fakse', 'Lollandsk', 'Moster Karens Spinat', 'Familien Eriksen', 'Nis Nørregårds Spinat', eller 'Sonja Jessens', må du meget gerne skrive til vores koordinator for området. Her mangler vi også adoptivforældre, og vi efterlyser frø.

Henvendelse til vores koordinator Svend Erik Nielsen, repatriering@froesamlerne.dk

Øvrige amarant-familie (Amaranthaceae)

Jordbærspinat (*Chenopodium foliosum*) **FS0578** Enårig bladgrønsag, røde jordbærlignende frugtstande op ad et langt aks. Bittede små spirer. Bladene kan bruges som spinat, smager også godt rå.

Bærrene er gode som pynt på salat. [NB: Flere mulige oprindelser - 640, Den Gamle By i Århus]

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: ?

Spinatranke fra Hadsel Prestegård (*Hablitzia tamnoides*) **FS0802** Flerårig slyngplante, 2-3 m. Frøene skal helst have en kort kuldeperiode (nogle dage i urtepotte el. på fugtig køkkenrulle i køleskabet) for god spiring, dog spirer frø af nogle accessioner fint uden stratificering. Småplanterne vokser langsomt, må gerne startes tidligt om foråret. Først spises skuddene, så bladene i det tidlige forår som spinat, eller som neutral bund i en salat. Fra anden frøsamler (CZW), opr. Stephen Barstow. Denne accession er fra Hadsel Prestegård i Nordnorge, nær Lofoten øerne - det eneste sted i Norge, hvor reliktpanter er fundet fra den oprindelige introduktion til Norge før 1920'erne.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Stephen Barstow

Stolthenriks gåsefod (*Chenopodium bonus-henricus*) **FS0056** Flerårig gammel køkkenurt.

Kan anvendes tidligt på sæsonen, og skyder igen i efteråret. Bladene kan bruges som spinat,

blomsterknopperne kan svitses i smør, skuddene kan bruges som asparges. God og kraftig mældesmag.

Forvildet, men sjældent i Danmark. Sår sig selv. Flere oprindelser.

Udbydes af: **757 (f), 9 (f)**

Foto: Merete Juul

Træspinat, Magentaspreen (*Chenopodium giganteum*) **FS0058** Af og til kaldet

Magentaspreen efter det engelske navn. Elegant plante, op til 2-3 meter høj med blade, der er

magentarøde inde ved stænglen og grønne længere ude. Spinatplante (som havemælde) eller i salat.

Udbydes af: **9 (f), 656 (f)**

Foto: Søren Holt

Havesalat (*Lactuca sativa*)

Arap Saçi (*Lactuca sativa*) **FS0014** Egebladssalat, men med struktur som romersalat. Fin til udplantning, står længe før stokløbning. Velsmagende. Navnet betyder arabisk hår. Fra tyrkisk familie bosat i Danmark. Stammer fra Bursa – en provins i Anatolien.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: NO Crossland

Australian Yellowleaf (*Lactuca sativa*) **FS0641** Iøjnefaldende salat. Løst hoved med store krusede, gul-grønne, bløde og sødlige blade. Langsom til at gå i stok. Oprindelse Seed Savers Exchange, USA.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Baquieu (*Lactuca sativa*) **FS0564** Kraftig og tidlig sort. Særligt god til de første og sidste afgrøder. Mørkegrønne, relativt tætte hoveder med bronzerøde yderblade. Særlig fin smag med en del bitterhed. Oprindeligt en gammel sort fra Frankrig. En af de "ikke EU godkendte sorter", fra det franske frøfirma "Le Biau Germe". Muligvis synonym med 'Erstling' – meget omtalt ældre tysk sort.

Udbydes af: **90 (f), 757 (f), 96 (f), 2798 (f)**

Foto: NO Crossland

Brown Goldring (*Lactuca sativa*) **FS0790** Pæn og velsmagende romaine salat/bindsalat. Mørkegrønne, sprøde blade med bronzefarvning på spidserne. Højt indhold af C vitamin. Tåler kulde. Kan bruges til tidlig og sen afgrøde. Oprindelse: Heritage Seed Library, England. Præmieret i 1923 af Royal Horticultural Society.

Udbydes af: **96 (f)**

Erthel (*Lactuca sativa*) **FS1072** Cos/romer-/bindsalat med lange, sprøde og lidt krøllede blade, i et løst hoved. Oprindeligt forædlet af det engelske firma Thompson & Morgan under navnet 'Erthel', men solgt i starten som 'Crisp Mint'. Går sent i stok. Meget velsmagende.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Tak til Seed Savers Exchange, USA

Forellenschluss (*Lactuca sativa*) **FS0038** Smukke grønne blade med vinrøde pletter, skulle ligne en forel. En åben bindsalat, utrolig dekorativ. Arvesort fra Østrig, frø oprindeligt fra Arche Noah (Østrigs frøamlere). Der har været usikkerhed om den havde fået en indkrydsning af en anden salat.

Afvigende planter skal fjernes før blomstring.

Udbydes af: **90 (f), 42 (f)**

Foto: Brian Krause

Kasseler Stränk (*Lactuca sativa*) **FS0039** Bindsalat, meget velsmagende sprød salat. Løber næsten altid i stok, men det hele kan spises. Oprindeligt fra „Den gamle Gartner“ på Fyn.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: NO Crossland

Liller (*Lactuca sativa*) **FS0791** Hovedsalat med meget store, noget løse hoveder. Store grøngule og buklede blade - unge blade er lyserøde i kanten i koldt vejr. Sorten minder lidt om Maikönig.

Oprindeligt fra Heritage Seed Library, England.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Merete Juul

Midnight Ruffles (*Lactuca sativa*) **FS0933** Meget mørkerøde og krøllede blade, der ligner romersalat, men er mindre og mildere. Smuk og varmetålende. Gave fra Baker Creek Seeds.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Nisa (*Lactuca sativa*) **FS0654** Store flotte og tætte hoveder med en meget stor, lys midterkerne.

Kan minde om Hjerter Es, men der er alligevel stor forskel. Bladene er mindre bløde, og den får en tættere og større midterkerne af lækre, sprøde blade. Oprindelse: en af de repatrierede sorter fra Vavilov genbank (VIR) i Rusland, fået ved et besøg i 2011.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Kirsten Hedegaard

Outredgeous (*Lactuca sativa*) **FS0543** Mørkerød romersalat, udviklet i Oregon, USA af en ”fri forædler”. Navnet er et ordspil på rød + ”oprørende, skandaløs”. Smuk både som babyleaf og større blade i salater og i haven, især i et bed med salat i andre farver. Fra Seed Ambassadors, Oregon, USA, da de besøgte os i 2007-8.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: Lila Towle

Victoria, Hunderup (*Lactuca sativa*) **FS0797** Almindelig hovedsalat med lidt mere smag end moderne sorter.

Dræbersneglene rørte den slet ikke i donorens have, mens en anden salatsort, lige ved siden af, blev spist af sneglene på et par dage efter udplantning. Fra NordGen, sorten er fra 1951.

Udbydes af: **656 (f)**

”Vi savner et hjem”

Der vil i løbet af året blive brug for adoptanter til flere af vores spændende salatsorter. Salater er lette at dyrke, men kan være svære at få gode frø af. Så vi efterlyser frøsamlere med gå-på-mod.

Henvendelse til vores salat-koordinator Karen Bredahl, rims3@mail.dk

Cikorie, endivie og mælkebøtte (Cichorium og Taraxacum arter)

Cikorie, snit-, Spadona da taglio (*Cichorium intybus*) **FS1096** Snitcikorie er en traditionel italiensk grønsag som omfatter mange varianter. Spadona da taglio er en meget simple type som snittes og anvendes som unge blade. Det gror hurtigt til igen og kan snittes adskillige gange gennem sæsonen. De unge blade har en fin bittermag, som bliver kraftigere med alderen.

Udbydes af: **492 (f)**

Foto: fra frøkatalog

Cikorie, vild, Selvatica da Campo (*Cichorium intybus*) **FS0792** Syditaliensk bladgrønsag. Let at dyrke, i række med 5 cm afstand, kan skæres tilbage flere gange i sæsonen. To til flerårig. Den har en let bitter smag og anvendes i salat eller kogt som tilbehør.

Udbydes af: **492 (f)**

Foto: fra frøkatalog

Salatmælkebøtte (*Taraxacum campylodes*) **FS0939** En af sorterne udvalgt efter mindre bitterstoffer, til salatbrug. Jo yngre blade, jo mildere smag.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Vårsalat (syn. feldsalat) (Valerianella locusta)

Vit (*Valerianella locusta*) **FS0658** Almindelig vårsalat fra det danske firma Frøposen, som frøsamler V. Geertsen havde.

Udbydes af: **640 (f)**

Sareptasennep (Brassica juncea)

Green in Snow (*Brassica juncea*) **FS0055** "Green in Snow" var Thompson & Morgans eget navn for denne totalt vinterhårdføre sennep, "sareptasennep" på dansk. Fra Thompson & Morgan ca. 1985. Kan sås tidligt forår til frø, sensommer til overvintring og spisebrug.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Red Giant (*Brassica juncea*) **FS1051** Sareptasennep - *Brassica juncea* var. *rugosa*. 'Red Giant' får grøn-rødbrune blade med sennepssmag. Velegnet i en blandet grøn salat eller i wokken. Bedste såtidspunkt er ultimo juli. Beskyt de nye blade mod kålsommerfuglen. Giver masser af blade hen over efteråret, overvintrer milde vintre og begynder så at skyde nye blade til foråret.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Karna Maj

Øvrige bladgrønt

Fliget vejbred (*Plantago coronopus*) **FS1065** Gror vildt i Danmark, men kan også sås i køkkenhaven. Velegnet som salat. God i en blandet grøn salat. Tag de spæde blade og stop høsten, når bladene bliver for grove.

Udbydes af: **9 (f), 3465 (f)**

Foto: Anders Bech

Fransk syre, syn. Skjoldsyre (*Rumex scutatus*) **FS1066** En smuk bunddækkende krydderurt; en af de bedste af syrerne. Giver citronsmag til en salat. Også god til suppe. Oprindeligt fra Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Koreansk selleri, seombadi (*Dystaenia takesimana*) **FS1074** Stedsegrøn flerårig bladgrønsag/krydderurt. Smagen varierer gennem året fra bare grønt blad, til kraftig smag et sted mellem løvstikke, selleri og kvan. Bladene er stedsegrønne og kan høstes gennem vinteren.

Udbydes af: **656 (f)**

Foto: Wikimedia Commons/peganum

Kruset katost (*Malva verticillata*) **FS0936** En- eller to-årig spiselig urt i Katostfamilien. Blomsterne er små og sart lyserøde/næsten hvide. Den får mange frø og kan selvså, men er let genkendelig allerede som kimplante. Bliver omkring 180 cm høj og sættes gerne med 40-50 cm mellem planterne. Den unge plante har smukke store blade med en mild smag, der både kan bruges i salatskålen og tilberedte som spinat. Koges de i vand har de en lidt jævrende effekt. Flere oprindelser.

Udbydes af: **656 (f), 901 (f)**

Orientalisk takkeklap (*Bunias orientalis*) **FS1092** Flerårig med kraftigt smagende blade, der skifter med årstiden fra stærk sennepsagtige til i retning af kvan og løvstikke. Blomsterstandene kan spises som rapini. Den er delvist stedsegrøn og kan høstes gennem vinteren. Bliver med tiden til en ret omfangsrig plante. På engelsk 'Turkish rocket' (rocket i denne sammenhænge er rucola.)

Udbydes af: **656 (f)**

Foto: Krzysztof Ziarnek/Wikimedia Commons

Vinterportulak (*Claytonia perfoliata*) **FS0455** To-årig, 10-30 cm høj, hvide blomster. Udvikler lysegrønne, kødfyldte runde blade, en af de tidligste planter man kan få glæde af om foråret. Direkte såning april-august. Kan forkultiveres hele året og udplantes, hvis jorden er frostfri. Meget vitaminrig, god vintersalat og vinterspinat, fordriingsløs og velmagende. Glemt grønsag. NB: Selvsår vildt, og planter der ikke er udtyndet danner en tyk rodmåtte, der udtørre jorden.

Udbydes af: **90 (f), 901 (f)**

Foto: Pixabay gratis image

TOMAT M.M. (SOLANACEAE)

Tomatplanter har forskellige vækstformer. De sorter, vi normalt dyrker i drivhus, kan beskrives som rankende, med ubegrænset længdevækst – på engelsk "indeterminate". Tomatsorter til friland er ofte, men ikke altid, busktomater – på engelsk "determinate". Der er forskel i knibning – se Havenyt.dk for en god forklaring. De fleste sorter på denne liste er indeterminate, selvom det ikke altid angives. Hvis det er en busktomat er det oplyst. Der findes også mellemformer, der er noteret som sådan. NB: Der bruges både "(in)determinate", "(in)determinant" og "(in)determinat" ved tomatarterne her. Vi vil senere forsøge at bestemme os for én af dem.

Tomat (*Solanum lycopersicum*)

Annies Singapore (*Solanum lycopersicum*) **FS0949** Rød sød cherrytomat, har lidt grønt tilbage ved stilken, selv om den er moden. Indeterminate. Donoren har dyrket både Thaitomat (opr. Anja) og Annies Singapore for at sammenligne dem - og de er ret forskellige, selv om de begge er røde søde cherrytomater. Vokser dog fuldstændigt ens i mit drivhus, giver fantastisk godt og er gode til lige at stoppe i munden når man går forbi. Fra en tomatklub på nettet. Frø taget fra en sandwich på flyet til Singapore af en dame ved navn Annie.

Udbydes af: **250 (f)**

Auranticum (*Solanum lycopersicum*) **FS0950** 'Millefleur' type, måske en af vildformerne. Små gul/orange blommeformede frugter, 5-10 gram, i snesevis i hver klase. Kæmpe udbytte, indeterminat, tidlig og god udendørs - siges at være resistent mod skimmel, dog havde donoren den i drivhus. Muligvis oprindeligt fra USA.

Udbydes af: **250 (f)**

Banana Legs (*Solanum lycopersicum*) **FS0062** Busktomat, højde ca. en meter, velegnet til krukker. Aflange frugter af Roma typen, grønstribede, modner gule, evt. med brune striber. Holdbar. God til gryde/pande.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Manfred Sause, Wikimedia Commons

Blå Fersken (*Solanum lycopersicum*) **FS1039** "Blå Fersken" er en videreudvikling af tomaten 'Blue Woolly', som er fremavlet af Tom Wagner, Ohio, USA. "Blå Fersken" har skind som en fersken, og indeni er den grøn som en kiwi. Den er indeterminant og langsomt modnende.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Karen Bredahl

Black Plum (*Solanum lycopersicum*) **FS0960** Hedder også 'Russian Black Plum' og 'Prune Noire'. Ligner andre kendte russiske sorter. Blomme/ægformede tomater, mørke rødbrune, 20-30 g. Indeterminat, midt sæson. Kan dyrkes både i drivhus og på friland, tilpasset køligt vejr. Ifølge det franske online tomatleksikon "Tomatofifou", er den introduceret i 1994 af Seed Savers International (?). Pastatomat-type, fast kød, god til sauce. Stærk smag med umami, som så mange af de "sorte" tomater.

Udbydes af: **250 (f)**

Bloody Butcher (*Solanum lycopersicum*) **FS0544** Indeterminant, kartoffelbladet plante, gammel amerikansk sort.. Kan stå i drivhus men klarer sig bedre på friland. Ikke særlige store, mørkerøde frugter, varierende i størrelse, med meget god smag og absolut blandt de tidligste.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Anja Egeriis

Bolivian Wild (*Solanum lycopersicum*) **FS1077** Gul/orange cherry/ribstomat, vejer gennemsnitligt 7 gram. Indeterminant men vokser buskagtigt, så giv planten god plads. Jeg dyrker de fleste i drivhus, hvilket ikke er optimalt pga vækstformen, svær at binde op, men kan lade sig gøre, også at beskære ved behov. God at hapse på sin vej, hvis lækkerisulten pludselig kommer over én.

Udbydes af: **250 (f)**

Casady's Sunrise (*Solanum lycopersicum*) **FS0887** Alle "Sweet Casady"-varianter har stærkt krøllede blade, ranglet vækst, og en kraftig tilbøjelighed til at gro rødder hele vejen op ad stænglen. Denne gul-grønne variant er sød og med et strejf af bredbladet persille i smagen. Variant af sorten "Sweet Casady", som er frembragt af Tom Wagner, USA.

Udbydes af: **901 (f), 1792 (f)**

Foto: Rikke Haulund

Casady's Sweet Yellow (*Solanum lycopersicum*) **FS0948** Fremkommet ved en sammenlignende dyrkning hos KB af 8 linjer af sorten "Sweet Casady", som er fremavlet af Tom Wagner, USA. Denne variant stammer fra en portion frø fra Åke Truedsson i Sverige. Denne er en sød og rent gul variant. Alle "Sweet Casady"-varianter har stærkt krøllede blade, ranglet vækst og en kraftig tilbøjelighed til at gro rødder hele vejen op ad stænglen.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Karen Bredahl

Chemin Rouge Hative (*Solanum lycopersicum*) **FS0959** Udviklet i 1890 nær Paris af Georges Chemin. Ofte nævnt i frøkataloger fra 1900. Frugter 80-150 g, røde, en smule flade. Smagen siges at være "gammeldags", hverken for sød eller for sur. Kort kraftigtvoksende indeterminat plante, ikke højere end 1,70 m. Meget tidlig.

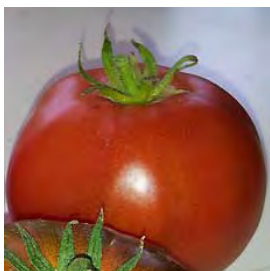
Udbydes af: **250 (f)**

Chocolate Stripes (*Solanum lycopersicum*) **FS0545** Mellemstørrelse, rød-brunlige frugter med gul-grønne striber. En af de smukkeste tomater, der findes. Velegnet til friland. Fin smag. Gave fra medlem af SSE, forædlet af en "free breeder" i USA - den ene "forælder" er Tom Wagner's Schimmeig Creg tomat.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Lila Towle

Cosmonaut Volkov (*Solanum lycopersicum*) **FS0072** Mini-bøftomat, en af de mest velsmagende, pålidelig i drivhus men evt. bedre på friland i en varm sommer. Oprindeligt fra Ukraine via Seed Savers Exchange, USA. Volkov var en sovjetisk kosmonaut, der døde i Soyuz 11 ulykken. Hans ven, rumforsker og havemand Igor Maslov, navngav sin favoritomat til ære for Volkov. En, jeg skal dyrke hvert år.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Cuban Flower (*Solanum lycopersicum*) **FS0894** Semi-determinat. Højde 130 – 200 cm. Lidt sen starter, men der kan høstes tomater helt hen i november. Man kan lade to hovedstængler gro, men ellers skal den knibes som en indeterminat plante. Tomaterne er store, rød-orange, med en lidt buklet form og meget velsmagende. Størrelse fra ca. 500 gr. til MEGET stor (næsten 1 kg). Oprindelse: Blev udbydt af The Real Seed Catalogue (UK) i 2011 (se databasen for mere information).

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Dansk Export (*Solanum lycopersicum*) **FS0710** NGB13160. Middelstørrelse rød tomat, tidlig og velegnet til udendørs brug. Den er nævnt allerede 1912 i Nordisk Illustreret Havebrugsleksikon som en af de bedste tidlige sorter, så den er nok noget ældre. Den er udvalgt på forsøgsmarkerne i Taastrup hos FDB's forsøgsvirksomhed Toftø, der er grundlagt i 1899.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: NO Crossland

Detskiy Sladkiy (*Solanum lycopersicum*) **FS0895** NGB24091. Tidlig. 60 cm til 1 meter høj busktomat med tætte klaser af runde, røde frugter der vejer 80-150 gram. Fin smag. Russisk sort fra Seed Savers Exchange via NordGen.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Lis Andresen, Teknologisk Institut, Creative Commons CC BY-NC

Ditte (*Solanum lycopersicum*) **FS0896** Yderig orange tomat. Frø oprindeligt fra tomat fra Tjekkiet. Hjembragt af Ditte.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Estisk gul mini-cherry tomat (*Solanum lycopersicum*) **FS0007** Frugter i druestørrelse, store klaser med op til ca. 100 blomster. Kan dyrkes både i drivhus og på friland på beskyttet sted. Senere end de fleste små tomater, men holder længe om efteråret. Fået af ældre russisktalende dame i den store markedshal udenfor Tallinn i 1993. Doneret til Heritage Seed Library i England, hvor den er brugt som „heirloom (arve-) variety” i projektsamlinger til skolehaver.

Udbydes af: **90 (f), 901 (f)**

Foto: Lila Towle

Golden Queen (*Solanum lycopersicum*) **FS0077** En gul tomat med god smag. Skal nippes, indeterminant. Både til drivhus og friland. Fundet på et marked og rendyrket af Alexander W. Livingston, Ohio, USA. Efter at have dyrket den i en række år udbød han den i 1882 under navnet Golden Queen. Kom til os fra en belgisk frøsamler.

Udbydes af: **5 (f)**

Green Giant (*Solanum lycopersicum*) **FS0898** Bøftomat, kartoffelbladet. De modne frugter er lime-grønne. Velsmagende. Oprindelse: Reinhard Kraft, Tyskland, via medlem af Seed Savers Exchange, USA.

Udbydes af: **42 (f)**

Grøn-gul pæretomat (*Solanum lycopersicum*) **FS0870** Store klaser af pæreformede, grønne- og gulstribede frugter, som er ca. ”normal størrelse”. Den var især god sidst på sæsonen. Mindre syrlighed og mere sødme end ’Green Zebra’. Stammer fra en gavepose fra Camilla Plum. Sorten er en variant af ’Green Zebra’.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

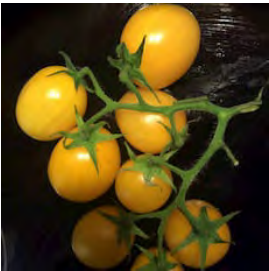
Gul Karna Majs miniblomme (*Solanum lycopersicum*) **FS0871** Gule, ovale og med størrelse som dadler. Holdbare i efteråret, velegnet til eftermodning indendørs. Meget søde frugter med kraftig tomatmag. Fra Karna Majs have. Der findes en rød og en gul variant, men den røde er vist ikke helt stabil. Denne er gul og yderst stabil fra år til år. Den er en "must have".

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Lila Towle

Guldkrone (*Solanum lycopersicum*) **FS1070** Stort udbytte. Mange små tomater på hver klase. En gul cherrytomat med en særdeles god smag. Gourmetkokke har ved en blind-smagstest af 20 forskellige tomatsorter kåret Guldkrone som den bedste gule cherrytomat.

Udbydes af: **9 (f)**

Gule kinesere (*Solanum lycopersicum*) **FS0874** Gul, stor blommetomat. Frø oprindeligt fra kinesisk ven.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Heinz 9129 (*Solanum lycopersicum*) **FS0961** En af de mange "Heinz" tomater. Heinz er en fødevariegigant, grundlagt i 1869. Denne blev forædlet til det nordøstlige USA og Canada til brug i madlavning, supper, saucer, ketchup, henkogning osv. 100-150 gram, rød og rund, determinat.

Udbydes af: **250 (f)**

Ildi (*Solanum lycopersicum*) **FS0533** Små citrongule frugter, 10-12 g. Meget velsmagende tomater. Giver et enormt antal frugter i hver klase, som gør at sorten giver et højt udbytte. Ligner "Estisk gul cherry", men Ildi har tit en lille spids.

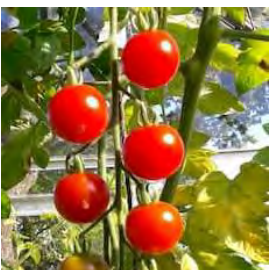
Udbydes af: **1048 (f)**

Indigo Rose (*Solanum lycopersicum*) **FS0892** Blåsorte tomater i lange klaser. Meget frugtbar i drivhus. Lidt sen i koldt vejr, men eftermodner godt i en skål indendørs. Den blåsorte farve udvikles ved sollys i skindet, under skindet er det en rød tomat. Højt indhold af antocyaniner og lykopen. Oprindeligt forædlet på Oregon State Univ. i USA, solgt af Nichols Garden Nursery i Oregon.

Udbydes af: **5 (f)**

Ingrid Ns røde blomme (*Solanum lycopersicum*) **FS0956** IN fik frø på et frøsamlermøde, fra en gæst fra NordGen, og har dyrket dem hvert år siden, udendørs. Rund, ligner stor cherrytomat. Saftig, store klaser, bærer og modner over meget lang tid, ind i november. Stor høst. Stor og meget sund plante.

Udbydes af: **130 (f)**

Ingrids cherrytomat fra Gartneri Toftegaard (*Solanum lycopersicum*) **FS0881**

"Ingrids cherrytomat". Små røde frugter på meget lange stilke. Søde og aromatiske, revner ikke og holder til langt hen på efteråret. Gave af en kunde til Toftegaards Gartneri (der har doneret den til os), hvor den kan købes som plante. Efter sigende har den været dyrket af Ingrid i ca. 30 år, og af Ingrids veninde i lige så lang tid før.

Udbydes af: **90 (f), 1792 (f), 5 (f)**

Foto: Lila Towle

Isis Candy (*Solanum lycopersicum*) **FS0080** Cherrytomat, gul/rød flammet. Lidt større end de fleste cherrytomater. Fantastisk sød smag, når de er fuldmodne. I hedeølgen i 2018 blev skindet meget sejt. Opr. Seed Savers Exchange.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: tak til Seed Savers Exchange, USA

Lav Busk 327 (*Solanum lycopersicum*) **FS0889** Frilandstomat. Oprindeligt fra Ohlsens Enke i 1967. Fået fra NordGen med ID NGB2049.

Udbydes af: **5 (f)**

Lucky Tiger (*Solanum lycopersicum*) **FS0888** En næsten spritny sort fra omkring 2013, skabt af Fred Hempel, Artisan Seeds. Indeterminat, utrolig frodig, kan dyrkes med to hovedstammer. Det er virkelig en meget anderledes tomat! Det er en meget speciel grøn/rosarød marmoreret aflang tomat med mængder af mellemstore frugter. Meget smukke tomater med dejlig smag og mangfoldig anvendelighed f.eks. til salat, tomatmarmelade, salsa m.m. Frø købt fra Tuttosemi.com i Italien.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Maghrebi (*Solanum lycopersicum*) **FS0962** Frøene kom oprindeligt fra Heritage Seed Library hos Garden Organic i England. Maghreb eller "solnedgang" er den nordvestligste del af Afrika, inkl. Marokko - en del af den arabiske verden. Rød og kødfuld tomat, lidt uensartet i størrelsen, indeterminat vækst. Bruges i madlavningen eller spises rå, ca. 125 gram.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Heritage Seed Library

Matina (eller Martina) (*Solanum lycopersicum*) **FS0567** Potato leaf type – det vil sige den ud over de specielle blade også har en åben blomst, der kan bestøves af/bestøve andre tomater. Tidlig sort med ualmindelig god smag.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Creative Commons CC0

Mei Wei (*Solanum lycopersicum*) **FS0403** "Årets bedste tomat på friland" i 2005. Lille, lækker rød cherrytomat. Den ligner 'Gardeners Delight', men er betydeligt tidligere. Opr. Fra Runåbergs Frøer, der skriver blandt andet i kataloget: „Tidlig sort fra Kina med den bedste smag... den trives udmærket i vores klima“.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Moonglow (*Solanum lycopersicum*) **FS0092** Lidt senere end gennemsnittet i drivhus. Smukke, mellemstore orange frugter. En af de sødste og mest velmagende orange tomater. Oprindelse Seed Savers Exchange, USA

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Orange Daddel (*Solanum lycopersicum*) **FS1073** Form og størrelse som dadler, stærkt orangefarvede frugter, der har skinnende men ikke sejt skind og er meget lidt udsat for revner eller svampeangreb. Tidlig, meget stort udbytte der fortsætter indtil sent efterår. Fin smag. En gave fra en af "Urtevennerne", ukendt oprindelse.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Pink bulgarske (ANAs) (*Solanum lycopersicum*) **FS0932** Lyserød bøftomat, tidlig og meget velsmagende. Indeterminat. Et stort hit på vores stande. Donorens nabo i Hillerød har hjembragt den fra Bulgarien for mange år siden.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Potentat II (*Solanum lycopersicum*) **FS0023** Rød drivhustomat, mellemstørrelse, god smag. Meget populær omkring Hobro for 20-30 år siden, fordi en lokal gartner solgte planter. Sorten modtaget fra NGB er Potentat II med svensk forædler, men den oprindelige Potentat var dansk (jvf. frøkatalogerne). Den stammer angiveligt fra en engelsk sort 'Potentate' (måske fra øen Guernsey?). Nu en populær sort i Australien og New Zealand.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Anders Bech

Russie 3 (*Solanum lycopersicum*) **FS0101** Vi blev spurgt om vi kunne skaffe en sød russisk bøftomat som mindede om den, spørgeren havde mistet. Denne kommer fra Seed Savers Exchange – måske ikke den samme som den tabte, men i hvert fald rigtig god. Runde, røde bøftomater, midt på sæsonen.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Gitta Olesen

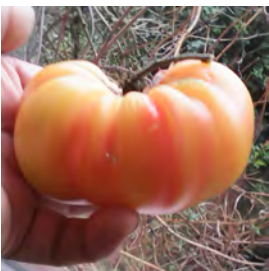
Schönhagener Frühe (*Solanum lycopersicum*) **FS0886** Meget tidligt rankende frilandstomat med god resistens mod skimmel. Små, runde gule salat-tomater - 3-4 cm, 20-25 g - med god stærk tomatmag. Oprindelse: det kooperative frøfirma Dreschflegel. Deres besøgshave og flere af de medvirkende små frøavlere gårde ligger i Schönhagen i Thüringen, og en af dem har udviklet denne sort.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Dreschflegel-Bio-Saatgut, med tilladelse

Snow White; White Cherry (*Solanum lycopersicum*) **FS0111** Hvid cherrytomat. Indeterminant vækst. Stort udbytte på friland, men lidt kedelig smag. Skabt af tomatentusiasten Joe Bratka i USA.

Udbydes af: **1792 (f), 5 (f)**

Striped German (*Solanum lycopersicum*) **FS0556** Meget stor, lidt flad bøftomat med orange/røde/gule striber. Smagen er blid og behagelig. Oprindelse: Kendt i USA som arvesort og betegnes i Impectas katalog som „kulturarv fra 1800-tallet“.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Sub Arctic Plenty (*Solanum lycopersicum*) **FS0583** Rød mellemstor busktomat, god frilandssort i Danmark. Tidlig, rimelig smag, ikke ret meget syrlighed, ikke så stort udbytte. Forædlet af Dr. Harris, Beaverlodge Research Station, Alberta, Canada i 1970'erne specielt til koldt klima.

Udbydes af: **5 (f)**

Thai cherry (*Solanum lycopersicum*) **FS0108** Små ovale skinnende ekstremt søde frugter, ca. 20 pr. klase. Fra Thai maduge i et supermarked, men frøægte. En thailandsk gæst – etnobotaniker – mener det må være den sort, der blev forædlet til deres dronnings fødselsdag for år tilbage. Kaldes derfor „Dronninge-tomaten“ i Thailand.

Udbydes af: **42 (f), 250 (f)**

Foto: Lila Towle

Tigerella (*Solanum lycopersicum*) **FS0407** Smukke sribede salattomater, indeterminant plante. Godt udbytte, gennemsnitlig smag. Udviklet i England i 1950'erne eller 60'erne, muligvis af samme Dr. Lewis Darby, der forædlede flere andre sribede tomatsorter.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Waithamai, CC 4.0

Wapsipinicon Peach (*Solanum lycopersicum*) **FS0952** Citrongul tomat i mellemstørrelse med "ferskenhud" (dunet) og meget tyndt skind. God smag med en citrusagtig syre.

Udbydes af: **250 (f)**

Foto: Karen Bredahl

Whippersnapper (*Solanum lycopersicum*) **FS0110** Rosa cherrytomat, en af de tidligste. Trives godt som kaskadetomat, 5-9 planter i en stor krukke. "Determinant" vækst. Må ikke nippes, da det fjerner de mange blomsterknopper. Lille frodig plante. Smagen er god, når vejret ikke er for koldt. Engelsk sort.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Zebre Robecq (*Solanum lycopersicum*) **FS0966** Robecq er en lille by i det nordøstligste Frankrig. En Tom Wagner tomat der ikke er så udbredt, grøn med grønne striber men som moden lidt ovre i det gullige. Kan være svært at bedømme hvornår den er moden, må klemmes lidt for at finde ud af det. Stort udbytte, sunde frugter, rigtig god smag med sødme og syrlighed i den rette mængde, indeterminat.

Udbydes af: **42 (f), 250 (f)**

Zluta Kytice (*Solanum lycopersicum*) **FS0967** Multiflora type, men rigtig mange små tomater, 4-6 g, i en klase. Frugterne er gule med lille spids i enden, planten indeterminat. Giver stort udbytte og god til snackspisning i drivhuset. Oprindelse Tjekkiet. Har været en tur over Australien, og derfra til Seed Savers Exchange i USA 1996. Navnet betyder vist "gul buket".

Udbydes af: **250 (f)**

Tomat (*Solanum pimpinellifolium*)

Ribesoides (ribstomat) (*Solanum pimpinellifolium*) **FS0964** Rød, rund og sød tomat, en af de såkaldte vildtomater med mange frugter i en klase, indeterminat, kæmpe udbytte til snackspisning.

Udbydes af: **250 (f)**

Urtomate (*Solanum pimpinellifolium*) **FS0965** Der er flere tomater der hedder urtomat, sandsynligvis men ikke sikkert "vildtomat", *S. pimpinellifolium*. Denne har jeg fra Tyskland, ribsstørrelse, rød, fuldstændig kuglerund, let syrlig på den gode måde. Sprød, men har den fordel at den ikke sprækker. Så lille, at den kan ikke vejes, god hapses i drivhuset. Udbydes af: **250 (f)**

Zebra-kollektion, Tom Wagner tomater

Tom Wagner er en amerikansk tomat- og kartoffelnørd, der har fremavlet et hav af spændende sorter gennem de seneste mange år. Han er en af de såkaldte "free breeders", der forædler nye "open source" sorter til alle, der vil lege videre med dem. Det indebærer også at mange af hans "sorter" er tidlige generationer efter nye krydsninger, og altså ikke helt stabile. Man får ofte, men ikke altid, det man forventer. Derved kan der opstå spændende nye sorter (evt. også skuffelser).

Tom Wagner efterlod frø hos diverse medlemmer af Frøsamlerne efter sit besøg hos foreningen i 2009. Jeg har dyrket videre, og selekteret ud fra mine egne valg mht. form, farve og smag.

Jeg synes at vi skal bevare disse frø ved at dyrke dem i foreningsregi, som et af vores "hobbyforædlings-forsøg".

Kollektionen består af fire (alle *Solanum lycopersicum*):

- * Gul Zebra
- * Orange Zebra
- * Rød Zebra
- * Sort/grøn Zebra

De er ikke 100 % frøstabile, men det kan der komme mange flotte varianter ud af. Vi kan skrive sammen om hvad det er, vi udvælger efter.

Samlet pris for de 4 sorter 50 kr. inkl. porto. NB: Begrænset mængde.

Hvis du hellere vil dyrke færre end de fire Zebra, så har jeg frø af flg. som kan bestilles enkeltvis til den sædvanlige Frølistepris:

Bing, Blue Striped, Dancing with Smurfs, First Match, Greenwich, Gru Vee, Long Blue, Primary Colors, Striped Student, Schimmeig Creg. Alle disse kan googles, hvis man vil vide mere om dem. Meget begrænsede mængder også af disse.

"Vi savner et hjem"

Der er brug for adoptanter til flere af vores tomatorter. Af de udbudte tomater savner 'Estisk gul mini-cherry tomat', 'Dansk Eksport', 'Casady's Sunrise', 'Casady's Sweet Yellow' og 'Blå Fersken' et hjem.

Hvis du dyrker eller ligger inde med frø af tomaterne 'König Humbert' eller 'Selandia', må du meget gerne skrive til vores koordinator for området. Her mangler vi også adoptivforældre, og vi efterlyser frø.

Henvendelse til vores koordinator Svend Erik Nielsen, repatriering@froesamlerne.dk

Peberfrugt/Paprika/Chili (*Capsicum* arter)

NB: Styrken på chilipebre måles efter Scoville-skalaen (SHU, Scovilles varme-enheder). Skalaen bestod oprindeligt af tal fra 0 („søde“ pebre uden styrke) til mindst 2.000.000, i dag ofte omskrevet til styrkegrupper 0-10. Begge skalaer kan findes via Google. De bruges i nogle tilfælde her, men hvor man i laboratoriet kan måle nøjagtigt, er mange af os kun i stand til at bruge personlige indtryk som "moderat" eller "meget" stærk. Og smagsoplevelser varierer meget.

Når vi noterer om en chili/peberfrugt er *Capsicum annum* eller *Capsicum chinense*, er det især af hensyn til hvilke planter, der kan krydse sig.

Australsk læbestift (*Capsicum annuum*) **FS0484** Sorten er hjemført fra Australien, en pose frø købt som 'Lipstick', men frugterne er mere tilspidsede på denne her sort, end på andre 'Lipstick'. Frugten er 12 - 15 cm lang og 3 - 5 cm i diameter, først lysegrøn, men modner gennem en gul - orange farveskala til højrrød, smagen er mild. Den bliver tilsyneladende ikke angrebet af noget som helst. Donor har ikke haft en eneste lus i drivhuset i tre år.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Karen Bredahl

Bulgarian Carrot (Shipka) (*Capsicum annuum*) **FS0120** Velegnet til krukke, spidse gulerodsfarvede frugter. Meget stærk chilipeber. Oprindelse: Bulgarien, via Shepherd's Garden Seeds, USA.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Brian Krause

Habanero Dulce (*Capsicum chinense*) **FS1067** Denne meget milde chili af Habanero type ("Dulce" betyder sød) kræver varme og klarer sig bedst i drivhus eller vindueskarm. Stort udbytte. Frugterne modner laksefarvet og har en fin smag og aroma af fersken, mango og karamel.

Udbydes af: **9 (f)**

Habanero Vincentes Sweet (*Capsicum chinense*) **FS1068** Denne milde chili ønsker varme og trives bedst i vindueskarm eller drivhus. Styrke 2. Stort udbytte med aroma af frugt, æbler, ribs, sødme, fantastisk smag. Frugten er 5 cm lang, og planten bliver 50 cm høj (i stor potte).

Udbydes af: **9 (f)**

King of the North (*Capsicum annuum*) **FS0847** Store tykke kødfulde pebre som vi kender dem fra butikkerne. Velegnet til vort klima – i drivhus - alligevel skal den have en lang sæson. Begynder at modnes sent, men fortsætter hele efteråret. Oprindelse: handelssort via Seed Savers Exchange i USA.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: tak til Seed Savers Exchange, USA

Orange Bell (*Capsicum annuum*) **FS0848** Typisk "bell" form, tyk og firkantet. Modner sent, som i øvrigt alle disse større, tykvæggede pebre. Saftig, smager godt, men giver ikke nogen stor høst. Men hvis man gerne vil kombinere pebre med flere farver, er det den eneste med en klar orange farve, der er værd at dyrke. Oprindeligt Seed Savers Exchange, USA

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Stor pikante (*Capsicum annuum*) **FS1043** Chili som stammer fra Calabrien. Planten trives bedst under beskyttede forhold, f.eks. i drivhus, men bionet kan også gøre det. Den bliver ca 50-60 cm høj, meget frodig og med masser af op til 15-16 cm lange tykke, grønne chilier som modner til røde. De er milde, ca styrke 3-4 og kan bruges som grønsager.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Sue's Tomato Pepper (*Capsicum annuum*) **FS0136** Meget produktiv i drivhus. Runde frugter, evt. med lille spids. Som modne er de røde og ligner virkelig tomater. Varierer mellem mild og stærkere chilismag, tykke, søde, meget velmagende frugter. Især gode rå, men kan også grilles. Oprindelse: arvesort fra Beaver Dam, Wisconsin, via ungarske Hussli-familie ca. 1929. Fra medlem af SSE.

Udbydes af: **42 (f)**

Trinidad Perfume Chili (*Capsicum chinense*) **FS1069** Denne milde chili klarer sig bedst i drivhus eller vindueskarm. Pænt udbytte. Frugterne modner gule og har en fin duft af eksotisk frugt. 50 cm høj plante.

Udbydes af: **9 (f)**

Ungarsk Rund Chili (*Capsicum annuum*) **FS0559** Modner ret hurtigt til flotte røde runde chili. Moderat stærk. En chili, som jeg har haft megen glæde af.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Aubergine (*Solanum melongena*)

Frühviolette (*Solanum melongena*) **FS1054** Købte frø 2018 fra Samenbau Nordost. Succesfuldt avlet på friland. Giver relativt små, aflange frugter, der skifter farver fra relativt lys til violet. Lille parti, usikker spiringsstatus.

Udbydes af: **3465 (f)**

Kamo Nasu (*Solanum melongena*) **FS1013** Gammel japansk aubergine fra Kyoto med traditionel 'kyoyasai' status (arvesorter fra Kyoto regionen), derfor er sorten minimum fra før 1868. Sætter smukke runde dyb-lilla auberginer med en fantastisk konsistens og smag efter tilberedelse. Dyrkes som chili. Frø samlede i 2020 stammer fra et par efterkommere af en enkelt plante dyrket fra frø i 2019 - på friland et meget beskyttet sted. Til spisebrug vil den klart klare sig bedre i drivhus, dyrket som chili. Kontakt udbyderen hvis du vil være med i dette tilpasningsforsøg.

Udbydes af: **3427 (f)**

Sorte ravne (*Solanum melongena*) **FS1071** Kulsort aubergine, forædlingsmateriale, til dyrkning et beskyttet sted på friland. Forkultiveres indendørs i februar/marts. Stor variation i frugtstørrelse og tidlighed. Kræver viden at dyrke til frø. Uegnet til drivhus, da den er følsom for spindemider.

Udbydes af: **129 (f)**

Natskyggefamilien i øvrigt (*Solanaceae*)

Garden Huckleberries (*Solanum scabrum*) **FS1093** Sjov plante at dyrke i haven da bærrerne, der ved fuld modenhed er spiselige, ligner Sort Natskygge, og man dermed kan "chokere" sine gæster ved at servere f.eks. muffins eller tærte med disse smukke dybsorte bær med den mest vidunderlige pink/lilla saft. Dyrkes så man har helt styr på den, og der ikke sker forveksling, f.eks. i spande.

Forspiring samtidig med tomater.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Litchi tomat (*Solanum sisymbriifolium*) **FS0141** En pragtfuld plante – statelig vækst – godt 1,5 m høj besat med gule torne, på både stængler og bladplader. Smukke lysviolette blomster. Ret store røde frugter, der kommer en hel del, og de modner fint sidst på året. Hvis man starter dem indendørs, er de såmænd ikke vanskeligere end en tomat, men har muligvis hurtigt faldende spireevne. Litchi kan bruges til syltetøj, på fransk kaldes de Morelle de Balbis, og i kombination med citron får den lidt fade frugt en fin smag- der er dog mange kerner i, a la hyben. Dyrk den fordi den er speciel og tilmed en skulpturel plante, ikke for frugternes skyld! [Men kom ikke for tæt ved tornene. Red.]

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: IlonaF, Pixabay

Havekål (*Brassica oleracea*)

Grønkål & bladkål

Flerårig bladkål fra Myrrhis (*Brassica oleracea*) **FS1029** Flerårig bladkål med stor genetisk bredde, da den er en krydsning mellem flere varianter, der ikke er selekteret på - og som man selv kan lege videre med. Bladene varierer fra kraftigt krusede til helt glatte, og smagen varierer fra mildt til bittert. En fantastisk bladgrønsag til både rå og tilberedte måltider. Yndlingsplanter kan stiklingeformeres af vedagtige grene i november, hvis man vil selektere, eller man kan bevare bredden ved at samle og så frø. Forventet levetid for den enkelte plante 4-5 år. Fra frø doneret af Tycho og Karoline fra Permakulturhaven Myrrhis. En af moderplanterne stammer fra Stillehavskysten i staten Washington, USA.

Udbydes af: **757 (f)**, **901 (f)**

Foto: Karoline Aaen

Halvhøj Kruset Konserva - Hunderup70 (*Brassica oleracea*) **FS0928** En af de bittersunde grønåkål fra MaxVeg - projektet. Grønåkålssort fra Dæhnfeldt, på markedet i 1970.

Udbydes af: **9 (f)**

Hedebykål (*Brassica oleracea*) **FS0927** Store, grove blade, giver stort udbytte andet år inden blomstringen. God til overvintring. Gammel sort fra Hedeby Museum. ME(f)

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Mettes pink bladkål (*Brassica oleracea*) **FS0926** Forædlingsmateriale. Det vides ikke sikkert, om den faktisk hører til denne gruppe, da det er spontan krydsning med ukendt ophav. Utrolig smuk blådugget bladkål med pink nerver og bladkant. Det er på eget ansvar, hvordan den kommer til at se ud i næste generation. ME(f)

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Hovedkål

Bodils kål (*Brassica oleracea*) **FS0925** Forædlingsmateriale. Hovedkål BG har krydset, dyrket og udvalgt siden starten af 80'erne. Giver flotte vinterholdbare hovedkål i forskellige farver og former. Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Early Danish Summer (*Brassica oleracea*) **FS1062** En rød rund sommerkål. Den er sprød og sød og egner sig til at spise rå. Frøene som Frøsamlerne fik i 2012 kommer fra Vavilov Institut (den russiske genbank) i St Petersburg. Siden vi fik dem har de groet i min have og lavet frø, og er blevet mere og mere stabile til at gro.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

”Vi savner et hjem”

Af de udbudte kålsorter er der brug for adoptanter til 'Bodils kål'.
Henvendelse til vores koordinator Bodil Gimbel, bodilseg@gmail.com.

Bodil arbejder med en række andre spændende adoptionssorter og forædlingssorter, som også savner et hjem mere udoover Bodils have.

Sibirisk kål (*Brassica napus*)

Siberian Kale [usikkert syn. Sibirisk Blåkål] (*Brassica napus*) **FS0151** Grønkalstype med violet anløbne blade og violette stængler. Bladene indskårne – minder om f.eks. ”Finsk/Baltisk” – men er mere grøn i farven. Vinterfast og smager godt.

Udbydes af: **757 (f)**, **640 (f)**

Foto: ?

RODFRUGTER (EKSTRA PORTO FOR VEGETATIVT MATERIALE)

NB: Rodfrugter, hvor det primært er de overjordiske dele, der anvendes – f.eks. radiseskulper – står under afsnittet Krydderurter.

NB: Priser på de vegetativt formerede (knolde, stiklinger m.m.) varierer efter vægt og forsendelsesmetode. Spørg altid udbyderen.

Gulerod (*Daucus carota*)

Flemmings gulerødder (*Daucus carota*) **FS1046** I 2020 en hobbykrydsning på 3. år af flere sorter: Naroma x Hilmar + Early Scarlet Horn + Jaune de Doubs + Dragon Sushi + Bodils kryds. Du kan lege videre med at lade alle planter krydse sig eller ved at udvælge de rødder, du bedst kan li', og isolere dem til næste års forsøg (tag mindst 20).

Udbydes af: **757 (f)**

Joseph Lofthouse gulerod (*Daucus carota*) **FS1059** Joseph Lofthouse laver krydsninger af alt, og disse gulerødder er i alle farver. Denne gulerod er meget hurtigt spirende med store kimblade.

Den er tørkeresistent, så den er meget nem at dyrke. Gulerødderne er i alle farver, violet, rød, orange, gul, hvid. Det er en ret sød gulerod, uanset farve. Bedst til at spise rå. Frøene blev doneret til Frøsamlerne i 2017.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Kragenæs gulerod (*Daucus carota*) **FS1061** En vild gulerod fra Kragenæs på Ærø blev krydset med en gammel hvid sort fra SESAM 'Belgisk Vit' (sandsynligvis synonym med 'Belgian White'). Derefter har Frøsamlerne fået frøene overdraget. Denne gulerod er hvid og forgrener sig en del. Den kan med fordel sås med passende afstand så den ikke skal udtyndes. Den er meget forskelligartet i smag, generelt lidt skarp og lidt bitter. Det er udpræget en gulerod der skal tilberedes, så giver den til gengæld rigtig god smag til både gryderet og suppe.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Narome x Hilmar (*Daucus carota*) **FS0772** Oprindeligt et forædlingsprojekt hos Christina Henatsch, biodynamisk forædler i Tyskland. Flemming har dyrket næste generation fra denne krydsning af to gode frøfaste Nantes-typer. En forsøgssort.

Udbydes af: **757 (f)**

Havrerod (*Tragopogon porrifolius*)

Havrerod, Vild dansk (*Tragopogon porrifolium*) **FS0166** Findes kun vildtvoksende i Danmark på Ertholmene, sandsynligvis forvildet fra småhaver ved fæstningen. En tidligere kollega hjembragte nogle få frø fra Christiansø til donoren IH, som hun så har formeret.

Udbydes af: **60 (f), 2798 (f)**

Foto: Anders Bech

SE Sørensens havrerod (*Tragopogon porrifolium*) **FS0689** Svend Erik købte frø af havrerod i 1969, og har siden da hvert år taget de 7 bedste rødder fra til frøavl. De oprindelige frø gav nogle værre "trævlerødder". Men udvalgsavlens har virket. Nu er sorten rimeligt stabil og producerer 75% pæne rødder - hvilket er godt for havrerod.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

Jordskok (*Helianthus tuberosus*)

Dwarf (*Helianthus tuberosus*) **FS0540** Sorten er bemærkelsesværdig, fordi den kun bliver 50-80 cm høj. Velegnet til små køkkenhaver og højbede. Bliver ikke som andre jordskokker til 'ukrudt', fordi knoldene sidder tæt sammen på stilken, så det er nemt at få alle knolde med, når man graver dem op. Knoldene har rød overflade. Oprindelseslandet er Holland.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Brian Krause

Dwarf Sunray (*Helianthus tuberosus*) **FS0168** En op til tre meter høj, blomstrende jordskok. Fine, tyndskallede, mellemstore knolde. Sortsnavnet beror på en fejl. Knoldene blev købt under dette navn, men 'Dwarf Sunray' er en kompakt dværgsort. Da de kom til NO's have for mange år siden, viste det sig at være denne kæmpe. Oprindeligt købt hos Thompson & Morgan omkring 1998.

Udbydes af: **130 (v)**

Mettes jordkok (*Helianthus tuberosus*) **FS0775** Store glatte knolde, stort udbytte. Kraftig ikke-blomstrende plante. God til læhegn på åbne jordstykker.

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Bede (Beta vulgaris): Rødbede, foderbede og lignende

Rødbede

Bodils Rødbeder (*Beta vulgaris*) **FS0769** Forædlingsmateriale. Dels røde og dels sribede runde rødbeder dyrket og krydset siden ca. 1995. Mere eller mindre mønstrede, ikke helt så mørkerøde. Kan blandes i en ret med andre grøntsager uden at det hele bliver rødt.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Kamuoliai 2 (*Beta vulgaris*) **FS0770** Rund, rød op til 10 cm. Oprindeligt Litauen via Seed Ambassadors.

Udbydes af: **757 (f)**

Foderbede, sukkerroe og runkelroe (Beta vulgaris)

Elvetham (*Beta vulgaris*) **FS0763** Runkelroe, opr. gammel dansk sort. Begrænset antal frø - små portioner. God spirevne i 2020. Foretrækker at forbeholde frøene til potentielle adoptanter.

Udbydes af: **492 (f)**

Lille Tårøje (*Beta vulgaris*) **FS0178** Runkelroe NGB16230. Sorten er vedligeholdt af nu afdøde Torben Sørensen, som havde fået den fra gården Wigottenborg på Sydsjælland, der har vedligeholdt den gennem mange årtier. Roen, der "kom i klasse" ved statens afprøvninger i 1904 og fik kongepremie i 1905, havde stor udbredelse i 1920'erne og 30'erne. Sorten kom på Nordisk Genbank i 2004. God spireevne. Små portioner frø, derfor foretrakkes potentielle adoptanter.

Udbydes af: **492 (f)**

"Lost crops of the Incas"

Mauka (*Mirabilis expansa*) **FS1094** En af de mindre kendte rodfrugter fra Andesbjergene, der også trives i danske haver. Den hører til Vidunderblomstfamilien og kan dyrkes fra stiklinger, knolde, stængelstykker og frø. Når der ikke længere er fare for nattefrost, akklimatiseres den og plantes ud på friland i velgødet jord. Den er ikke følsom for daglængde men skal have så lang dyrkningssæson som muligt. Ved frost visner de grønne dele ned, og roden kan høstes. Den smager som en behagelig blanding af kartoffel og kastanje. Lad rødderne ligge i lys et par dage for at gøre dem sødere. De nederste, fortykkede stængelstykker kan brækkes af og dyrkes videre på et lyst sted (helst kunstlys) over vinteren og blive til næste års planter. Udbydes som rodede stiklinger (begrænset antal) indtil 1. maj, derefter som stiklinger indtil 1. juli. (NB: Spørg om frostfrit tidspunkt for forsendelse.)

Udbydes af: **2213 (v)**

Foto: Louise Windfeldt

Oka, Svend Åge Nielsens (*Oxalis tuberosa*) **FS1100** Har været dyrket gennem flere år af afdøde frøsamler Svend Åge Nielsen ("Pille") fra Norddjursland. Pille døde i 2020 og familien har doneret hans Oka til Frøsamlerne. Det er sandsynligt at denne Oka stammer fra Den Landbrugsbotaniske Have på Det Grønne museum. Og derfor er det rimelig sandsynligt at den er samme klon som Molly Hougaards.

Udbydes af: **252 (f)**

Foto: Mette Poulsen Frisk

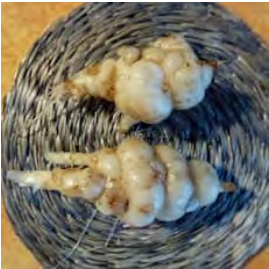

Yacon Morado (*Smallanthus sonchifolius*) **FS0496** Yacon er knolde fra Sydamerika, der dyrkes som georginer. "Morado" på spansk betyder lilla, violet. Høj flot plante, over to meter. Spises rå eller kogt, meget sprøde, med behagelig men meget mild smag – lidt som en rigtig sprød vandmelon. Begrænset antal, udbydes indtil 15. april.

Udbydes af: **2213 (v)**

Foto: Søren Holt

Øvrige rod- og knoldvækster

Kinaskok, knoldgaltetand eller Choro-gi (*Stachys affinis*) **FS0174** Knoldene sættes tidligt i foråret, kan evt. sættes til forspiring i drivhuset i marts, og plantes ud i april. Bedst i sol, evt. halvskygge og i en god muldjord. Høstes november-forår. De små hvide knolde er en spændende gourmet-grøntsag.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Skorzoner, Russisk kæmpe (*Scorzonera hispanica*) **FS0785** Tåler frost og kan blive i jorden gennem vinteren.

Velsmagende rodfrugt. Kaldes 'fattigmandsasparges', men smager mere af nødder end af asparges. En sund rodfrugt, der indeholder inulin, der regulerer blodsukkerbalancen. Bladene kan anvendes som salat-grøntsag.

Udbydes af: **9 (f)**

Skorzoner, SE Sørensens (*Scorzonera hispanica*) **FS0690** Velsmagende rod med lidt nøddeagtig smag. De oprindelige frø af handelssorten 'Lange Jan' blev købt i Brugsen i 1968 af en frøsamler, som i mange år derefter har forædlet planten. Udvalgskriterierne var rodstørrelse, ingen siderødder og få trævlerødder. Resultatet er i dag mere end 80% pæne, lige rødder uden siderødder. Sorten er nu stabil og selvstændig.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

LØG (EKSTRA PORTO FOR VEGETATIVT MATERIALE)

Løg, hvor det er bladene der anvendes – f.eks. purløg og pibeløg – står under afsnittet Krydderurter; krydderløg.

NB: Priser på de vegetativt formerede (knoLde, stiklinger m.m.) varierer efter vægt og forsendelsesmetode. Spørg altid udbyderen.

Kepaløg, skalotteløg og etageløg (*Allium cepa*)

Læsøstammen (*Allium cepa*) **FS0750** Klassisk skalotteløg, som lægges tidligt i april. Læsøstammen er den eneste rene "uforurene" stamme i Danmark. Små sætteløg bliver færre større skalotteløg, store sætteløg bliver til flere små skalotteløg. I NordGen under navnet Dkallas5, men mistet i klonsamlingen (se databasen for hele historien).
Udbydes af: **757 (v)**
Foto: Søren Holt

Hvidløg (*Allium sativum*)

Udtrykkene "hårdnakket", "hardneck" og "slangehvidløg" er synonyme. I Frølisten vil det fremover tilstræbes at bruge det gamle danske udtryk "slangehvidløg" for denne type. Udtrykkene "blødnakket", "softneck" og "flettehvidløg" er ligeledes synonyme, og her vil udtrykket "flettehvidløg" benyttes.

NB: Mange af vores hvidløgssorter kan først sendes ud til efteråret, efter årets høst – de vil komme på vores efterårsliste. Men da opformeringen fra yngleløg tager mindst et par sæsoner, kan man med fordel starte med disse om foråret. Se under "Viden om" på hjemmesiden for en dyrkningsvejledning.

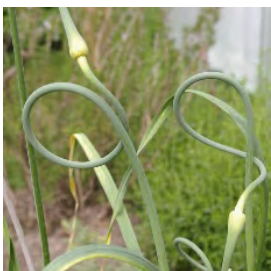

Aleksander Tjetanov (*Allium sativum*) **FS0983** Slangehvidløg, Marbled Purple Stripe gruppen. Kan nok ikke skelnes fra Estisk Rød. Aleksander og Tamara har dyrket den i deres dacha i Irkutsk, Sibirien. De fortalte at det er et meget stærkt hvidløg, som de har dyrket i mange år. Hvor mange har de glemt, men de har ikke altid haft det. De lægger fed eller topløg 10 cm dybt i oktober. De mener, det er vigtigt at forny sorten ved at opformere fra topløg med 4-5 års mellemrum - så får man de største hvidløg. Udbyder har mange yngleknopper, samt knap så store fed.
Udbydes af: **1110 (v)**
Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Apoteker (*Allium sativum*) **FS0704** Flettehvidløg, Silverskin type. Donor beskriver dyrkningen således: "Jeg har altid dyrket dem på samme måde. I august/september sætter jeg en række store fed mellem de nyplantede jordbær, som jeg laver et nyt stykke med hvert år. Hvidløgene visner ned i august og jeg laver så et par ranker, der tørrer udenfor og senere tages ind. Jeg udvælger så nogle store fed til næste år og sætter dem i jordbærbedet. De er noget af det første, der kommer op til foråret og de svigter aldrig."
Udbydes af: **757 (v)**

Estisk rød (*Allium sativum*) **FS0010** Slangehvidløg, Marbled Purple Stripe type. Hele toppen med små yngleløg kan plantes og bliver til en klump små og lidt større hvidløg, der kan høstes løbende det meste af året. Hvis fed lægges efterår får man ret store løg med kun 3-5 fed pr. løg - en fedstørrelse der ikke er social dagen efter. Købt på et marked i Tallin. Udbyder 1110: knap så store fed, mange topløg.
Udbydes af: **757 (v), 9 (v), 1110 (v)**
Foto: Merete Juul

Rebberg Knoblauch (*Allium sativum*) **FS0009** Rocambole type, et slangehvidløg. Denne sort er det hvidløg, der "slanger sig" mest. Det er kommet til Frøsamlerne fra SESAM, men den stammer oprindeligt fra den schweiziske frøsamlerorganisation Pro Specie Rara. Sorten er oprindeligt blev dyrket på vinbjerg. Kun yngleløg udbydes.
Udbydes af: **9 (v)**
Foto: Anders Bech

Porre og porreløg (*Allium ampeloprasum*)

Babington porreløg (*Allium ampeloprasum*) **FS0188** Babington porreløg har en mild hvidløgssmag. Feddene ligner elefanthvidløg. Åben skærm med rosa blomster og mange vårgrønne store yngleløg. Ved roden små brune yngleløg (bulbiller) med hård skal. Vokser kun vildt i det vestlige Storbritannien og er sjælden dér. Menes at være en reliktplante efter dyrkning i klostre i det sydvestlige England og Irland. Kun yngleløg udbydes.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Musselburgh (*Allium ampeloprasum*) **FS0187** En dejlig vinterporre med relativt korte, tykke skafter og blågrønne blade. Den er meget vinterhårdfør, og passer fint til det danske klima. Den står normalt frisk og dejlig helt frem til april, hvor den begynder at gå i stok. Frøene er fra 2019.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Brian Krause

Pilles porre (*Allium ampeloprasum*) **FS1101** En rigtig god langskaftet vinterporre, der ikke så nemt løber i stok. Svend Åge (Pille) døde i 2020. Familien har doneret hans porrefrø til FS. Ifølge familien har han sandsynligvis fået sorten fra et tysk frøfirma for mange år siden. Pille har dyrket og selekteret i samme sort i mindst 10 år og nok længere

Udbydes af: **252 (f)**

Foto: Mette Poulsen Frisk

BÆLGFRUGTER

Havebønne (*Phaseolus vulgaris*)

Grønne bønner: Buskbønner

Fanium (*Phaseolus vulgaris*) **FS0607** En lav plante med lange tynde bønner. Bælgene er meget sprøde og velsmagende. Fortjener at blive kendt og bevaret. Oprindelse: hollandsk handelssort, skaffet i 1984 af en planteavlskonsulent til grøntsagsavlser Kaj Jensen på Nordfyn. Den forblev avlerens favoritsort resten af livet. Den kom videre til en ven af familien og derfra til en frøsamler. Findes ikke under det navn i nogen genbank (men der er en hollandsk sort, der hedder 'Fanion').

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Hundrede for én (Fra SESAM) (*Phaseolus vulgaris*) **FS0210** Middelsen-sen. 30-45 cm høj. Bælgene relativt korte, trinde, noget krumme, tykke og velsmagende. Er ikke helt ribbefri, så plukkes på haricot vert stadiet. Modne frø er gråbrun med lyse og mørke tegninger. Bemærk, denne sort fra SESAM er forskellig fra den anden Hundrede for én, som vi har fra NGB - og som har gulbrune frø, som beskrevet i de gamle kataloger.

Udbydes af: **90 (f), 130 (f)**

Foto: Molly Hougaard

Jumbo (*Phaseolus vulgaris*) **FS0211** Noget krybende og væltende buskbønne (evt. lidt støtte). Modner over en lang periode. Store, flade, brede bælg. Planten fylder meget, men bønnerne er velsmagende ("rigtig bønesmag"), og udbyttet er godt. Kuldetålende. Opr. Oregon, USA.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Klingbjerg (tidligere Annis bønne) (*Phaseolus vulgaris*) **FS0788** Haricot vert bønne, der er meget lang, fin og ribbefri. Frøene er melerede i brun/creme, aflange og ligner en lille laber larve, dog med spids i begge ende. Kommer fra M Petersens svigermor, der var fra Als. Bønnen er dyrket dér gennem generationer i hendes familie; slægten boede i landsbyen Klingbjerg.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Mongeta del cuc (*Phaseolus vulgaris*) **FS0877** Navnet betyder "ormebønne" på sproget catalansk. Tidlig, på trods af den spanske oprindelse, godt udbytte. Velsmagende lange slanke bønner af haricot vert- typen - deraf vel navnet.

Udbydes af: **90 (f)**

Nerina (*Phaseolus vulgaris*) **FS0212** Grøn buskbønne, perlebønnetype. Små tætte planter, som er meget yderige og stabile uanset vejret. En stor mængde fine, tynde og meget smagfulde grønne bønner. Købt i Brugsen ca. 1995, ikke set siden.

Udbydes af: **90 (f), 640 (f), 207 (f)**

Foto: Merete Juul

Provider (*Phaseolus vulgaris*) **FS0213** Buskbønne, med stort udbytte af velsmagende grønne snittebønner. Kan sås meget tidligt, før 1. maj, og har god kulde- og fugtresistens. Amerikansk sort fra 1963, nået til Frøsamlerne gennem firmaet Frøposen.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Gitta Olesen

Royalty Purple Pod (*Phaseolus vulgaris*) **FS0980** Oprindeligt amerikansk handelssort. Lille, lidt væltende krybbønne. Stort udbytte af meget fine og velsmagende violette bønner. Små kantede frø.

Seed Savers Exchange webshop skriver: „Bred at the University of New Hampshire by the late Professor Elwyn Meader. Introduced by the Billy Hepler Seed Company in 1957.“

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

”Vi savner et hjem”

Der er brug for adoptanter til flere af vores meget sjældne havebønner. Af de udbudte bønner savner 'Prinsesse (fra Mariager)', 'Stangbønne Borlotto-type', 'Kjems pea bean (tidl. Suzannes)', 'Carmencita' og 'Hundrede for én (fra Sesam)' et hjem. Hvis du dyrker eller ligger inde med frø af havebønnerne 'Carlo´s favorit', 'Triumph Osená', 'Delicates' eller 'Hundrede for een (fra NordGen)', må du meget gerne skrive til vores koordinator for området. Her mangler vi også adoptivforældre, og vi efterlyser frø. Henvendelse til vores koordinator Svend Erik Nielsen, repatriering@froesamlerne.dk

Voksbønner: Buskbønner

Carmencita (*Phaseolus vulgaris*) **FS0425** Fra NordGen, i forbindelse med projektet om genopdagelse af gamle bælgfrugter. Ohlsens Enke sort. Kom frem i 1947. Yderig, men skal plukkes tidligt, da den ikke er ribbefri. Den er let at bælge når frøene er fuldt udviklede. De unge bælg er lysegrønne, modnende til gule.

Udbydes af: **90 (f)**

Dittes žlutý (*Phaseolus vulgaris*) **FS0801** Højtydende buskbønne. Oprindeligt handelssort fra Tjekkiet, men det oprindelige sortsnavn kendes ikke.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Mont d'Or (*Phaseolus vulgaris*) **FS0573** Let rankende vækst med korte, brede bælg. Sortfrøet. Dejlig voksbønne. Gammel sort, opgivet som oprindeligt fransk. Kendt siden 1880'erne, nævnes i Vilmorin-Andrieux i 1885 og i Nordisk Illustreret Havebrugsleksikon i 1912.

Udbydes af: **757 (f), 1048 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Grønne bønner: Stangbønner

Cherokee Trail of Tears (*Phaseolus vulgaris*) **FS0798** Tidlig, med middellange runde bælg, grønne med violette undertoner, som bliver helt klart violette og mørkere ved modning. Sorte frø.

Violette blomster. Meget delikat smag. Kan også anvendes som tørrebønner. Sorten blev bragt med af Cherokee-indianerne, da de blev fordrevet af USAs regering fra Østkysten til "Indianerterritoriet" i Oklahoma i 1838. De har holdt fast i sorten lige siden. Oprindelse The Real Seed Catalogue.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Christina A. Jørgensen

Jimenez (*Phaseolus vulgaris*) **FS0205** Stangbønne, Romano type. Lange, brede grønne bælg med rødlig striber - nogle bælg helt lilla. Modner noget sent. God i drivhus. Meget fin smag og bælgene kan blive store uden at være seje. Kom til os fra Johnnys Selected Seeds i USA. De har siden droppet den fra sortimentet. Muligvis en enkelt lokalisering i USA, ellers udgået. NB: Det kan tænkes at det oprindelige navn var Jimenez.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Kjems' pea bean (tidl. Suzannes) (*Phaseolus vulgaris*) **FS0206** Yderig, robust, med lyslilla blomster og 10-12 cm lange, svagt krumme grønne bælg med lilla striber og pletter, velsmagende, bliver praktisk talt ikke ribbet. Frøene runde, flødefarvede med lilla striber og pletter. Ligner de andre Pea-beans i vækstformen. Suzanne har fået bønnerne fra Lise, der har dyrket dem i 32 år, og som har fået dem fra familien Kjems, som har haft dem i familien siden 1890'erne. Kjems familien rejste til Amerika for at lede en dansk folkehøjskole i Michigan. Faderen døde, og moderen drog tilbage til Danmark i 1897 med sine 5 børn. Med i bagagen var bønnerne. Udbyder 1100 kan levere meget store portioner fra Årstiderne, 2017.

Udbydes af: **757 (f), 5 (f), 1110 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Klosterbønne (*Phaseolus vulgaris*) **FS0799** Bliver 1½-2 m. høj. Grønne bælg. Bønnerne er runde og hvide. Det er en velsmagende sort. Georg Christian Sibbern, som i 1861 var statsminister i den norske midlertidige regering i Stockholm, tog i 1869 nogle frø af en stangbønne med hjem fra Verdensudstillingen i Paris. Bønnen blev dyrket på familiens ejendom på Værne Kloster i Rygge i Norge. Ifølge Familien Sibbern er bønnerne meget velsmagende og så gode „at selv børnene spiser grøntsagerne først til middag”. De er siden gået i arv i familien, og dyrkes stadig af familien Sibbern. Opr. norsk frøsamler.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Pea bean (*Phaseolus vulgaris*) **FS0207** Temmelig hårdfør stangbønne. Små runde frø, hvid/røde i korte bælg, dekorative. Ualmindelig god smag som grøn bønne. Kan bruges som friske grønne, friske bælgede eller tørrede bønner. Opr. Heritage Seed Library, HDRA.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Voksbønner: Stangbønner

Burro d'Ingegnoli (*Phaseolus vulgaris*) **FS0610** Stangbønne. Lange gule bønner af Romano-type, ligner 'Gold of Bacau', men modner senere og har hvide frø i modsætning til gråbrune. Købt for mange år siden i Italien, først på Frølisten ca. 1999. Udgået af Ingegnolis sortiment (sorten med samme navn er nu en buskbønne). Navnet siges at være synonym for "Meraviglio de Venezia", en gammelkendt italiensk sort, men denne har enten sorte bønner eller hvide, og er meget sent modne. Så det rigtige navn er diskutabelt. Frø fra 2010 spirede 100%.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Lila Towle

Gold of Bacau (*Phaseolus vulgaris*) **FS0483** Lange, brede og meget lækre bælg. Meget tidlig af en stangbønne at være – især en Romano type. Donors favorit bønne pga. den lækre smag. Oprindeligt doneret til SSE af venner i den nordrumænske by Bacau.

Udbydes af: **656 (f)**

Foto: Søren Holt

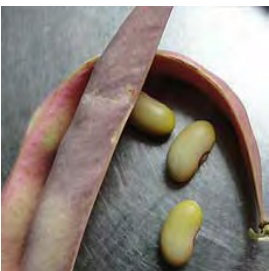
Tørrebønner: Buskbønner

Gotländsk Vit Böna (*Phaseolus vulgaris*) **FS0751** Ret tidlig landsort med hvide blomster og store blade. Laver nogle lange ranker (half-runner). Giver lange bælg med hvide bønner.

Udbydes af: **90 (f)**

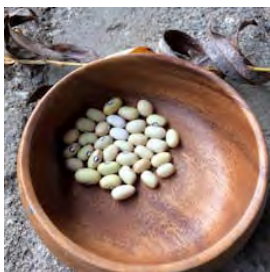
Foto: Merete Juul

Grøn skovbønne fra Nederland (*Phaseolus vulgaris*) **FS0752** Buskbønne fra Nederland med lyse olivengrønne frø. Tåler lidt skygge. Historien om hvorfra frøene stammer er stadig under udvikling.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: NO Crossland

Hutteriternas Soppböna, syn. Hutterite Soup Bean (*Phaseolus vulgaris*) **FS0606**

Siges at være bragt til USA af Hutteriterne, en protestantisk sekt fra Moravien. Der hersker tvivl om dette - men den er velkendt for sin fine spisekvalitet, og er ophøjet til den amerikanske Slow Food "Ark of Taste". En rigtig god og nem bønne, middeltidlig, kraftig og kompakt buskbønne. Frøene er grå-grønne og har en afrundet form, næsten som ærter. Siges at være en af de bedste bønner til suppe da den hurtigt bliver blød og 'cremet'.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Lady Garnet (*Phaseolus vulgaris*) **FS0755** Modner ikke på en gang, godt udbytte. Stammer fra World Colour Collection - en stor pose blandede bønner fra da vi købte frø hos Vreeken's frøfirma i Holland for nogle år siden. Jeg har navngivet den. Den ligner lidt "Mariazeller bohnen", som dog oftest er en stangbønne. Jeg dyrker den som tørrebønne, den modner lidt sent med store tre-farvede bønnefrø i hvidt og to røde farver.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Christina A. Jørgensen

Nadeshda (*Phaseolus vulgaris*) **FS0756** Bælge 10-14 cm, grønne med mørklilla/røde striber. De tørre frø er lette at høste. Frøene er sandfarvede, lange ovale med sorte striber/pletter. Oprindelse Lothar Juffa 2007. Familiearv fra Volga-tysk familie oprindeligt bosat i Nekkassow (Norga) i Sydrusland, deporteret af Stalin til Sibirien, nær byen Omsk. Nadeshda betyder "Håb" og er et almindeligt kvindenavn i Rusland.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Søren Holt

Pawnee (*Phaseolus vulgaris*) **FS0195** Glimrende tørrebønne til det danske klima. Små beige farvede bønner med rødbrune pletter. Russell A. Crow, der har websitet "A Bean Collector's Window", udvalgte denne tørrebønne i 1979.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Prinsesse (fra Mariager) (*Phaseolus vulgaris*) **FS0196** Buskbønne. Højde ca.30 cm, med hvid blomst. Bælgen er ca. 9 x 1,5 cm. Meget hurtig og robust, egnet til vores klima. De helt unge bælg kan bruges som grønne bønner, men de bliver hurtigt ribbede. Pæne lyse gulbrune tørrebønner, meget stort udbytte. Nem at tærskes, kan stærkt anbefales som tørrebønne. Gammel sort, nævnt i danske havebøger tilbage til sidst i 1800-tallet. Stammer fra familien Mortensen, Skringstrup nær Mariager. Vi kan følge historien ca. 100 år tilbage til Kvong i Vestjylland.

Udbydes af: **130 (f), 1792 (f), 656 (f), 2798 (f), 1110 (f)**

Foto: Søren Holt

Ukrainsk ærtebønne (*Phaseolus vulgaris*) **FS0759** Lav plante med fine runde bønner. Er ikke følsom for nattefrost, så den kan sås fra midt i april. Det gør, at man helt kan undgå krydsning med andre bønner, da de blomstrer på forskellig tid. Koger ikke ud som andre bønner, og kan bruges til falafel. Må altså indeholde meget stivelse.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: NO Crossland

Volga-tyskernes bønne, busk-variant (*Phaseolus vulgaris*) **FS0761** Half-runner tørrebønne med røde striber på de grønne bælg - Borlotto-type. Stabil variant af Volga-tyskernes bønne, der ellers var en stangbønne. Produktiv. Samme historie som de øvrige Volga-tysk sorter fra omkring Omsk.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Zolfino (*Phaseolus vulgaris*) **FS0757** Små lysegule bønner („zolfo” betyder svovl på italiensk), runde til ovale bælg. De tyndskindede bønner bliver bløde og lækre ved kogning. Kan spises i bønnesalater, dryppet med olivenolie som sideret, eller på toast som frokostret.

Udbydes af: **90 (f)**

Tørrebønner: Stangbønner

Coco bicolor (*Phaseolus vulgaris*) **FS0200** Tidlig, med smukke tofarvede, brun-lilla med pletter/hvide frø. Meget velsmagende bælg, men kan også tørres. Oprindelse: Heritage Seed Library (HSL).

Udbydes af: **90 (f)**

Prinsesse, høj (*Phaseolus vulgaris*) **FS0786** Bemærk at der er flere bønner der kaldes 'Prinsesse', men som er meget forskellige og har forskellige NGB nr. Højde 2,5 – 3 m. Grøn/lilla melerede bælg, ret små flødefarvede/lilla melerede bønner. Frodig og rigtydende. Kan bruges som grøn bønne, koges som fuldmoden med eller uden bælg (bælgen har ikke stive fibre), eller bælg til tørrede bønner. De fuldmodne bønner kan bælg og kommes i fryseren uden blanchering. Indleveret til NordGen i 2007 under navnet "Prinsesse", som en gammel sort, af Torben Jensen.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Brian Krause

Snowcap, syn. Snow Cap (*Phaseolus vulgaris*) **FS0758** Stangbønne, to meter eller lidt mere. Det er en udpræget tørrebønne som er i stand til at tørre fint, selv i regn. Bønnefrøene er store, let nyreformede, tre-farvet med okkerfarve på halvdelen med vinrødt mønster, og den anden halvdel helt hvid - sne på toppen. Den smager godt. Opr. USA.

Udbydes af: **1792 (f)**

Foto: Vivi Logan

Stangbønne, Borlotto-type (*Phaseolus vulgaris*) **FS0201** Borlotto type, kun ca. 3 m høj. Stort udbytte. Kortere udviklingstid end Frøposens Borlottobønne. Fin til tørrede bønner. Ikke særlig god som grøn bønne (bælgen sej og med ribber). Store og lange bælg, lysegrønne med røde striber, senere rødmelerede. Bønnen er blevet dyrket i foreningen i mange år under navnet "Folmer Rommes italienske stangbønne". Det blev i 2011 opdaget at foreningens Romme-bønne adskiller sig markant fra Romme-familiens bønne. Vi har besluttet at fortsætte med foreningens bønne under et nyt navn:

Stangbønne Borlotto-type.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Haveært (*Pisum sativum*)

ADVARSEL! Krydsningsfare i ærter.

Vi har i de senere år kunnet konstatere krydsninger imellem ærter. I tre uafhængige tilfælde er der sket krydsninger, der har involveret høje marvæarter. Det kan sagtens dække over flere tilfælde.

Vi opfordrer derfor til, at dyrke ærter med stor afstand mellem sorterne. Dyrk sorter, der ikke ligner hinanden, når afstanden er kort. Hold godt øje med beskrivelserne af sorterne, og tag billeder og beskriv!

Vi ved ikke med sikkerhed, hvad der er sket. Vi har alle lært at haveærtens blomst ikke åbner sig, hvilket man også kan se, når man iagttager blomsterne. Og så er krydsbestøvning jo ikke så nemt.

På en eller anden måde sker det altså alligevel. Vi skal alle holde øje med mulige forklaringer, f.eks. at klimaændringer måske gør, at der kommer åbne blomster, eller at humlebier "voldtager" blomsterne (hvilke arter af bier?).

Indberet alle observationer til vores koordinator for høje ærter: Flemming Pedersen, fp@peww.dk.

Grønne ærter, lave

Brudager ært (*Pisum sativum*) **FS0234** Lokalsort fra Sydøstfyn, der er gået i arv. En frøsamler har fået den af en murersvend, der har den fra en gartner nær Brudager, som har dyrket den i mange år frem til 1970'erne. Højde omkring 100 cm.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Molly Hougaard

Hurst Greenshaft/Green Shaft (*Pisum sativum*) **FS0634** Middelhøj sort (75-100 cm) Meget lange bælg med 9-10 ærter. Ærterne kan høstes over en utrolig lang periode og holder sig længe søde og gode uden at blive melede. Det er en meget velsmagende og sund sort, som ikke let bliver angrebet af sygdomme. RHS havemedaljer i 1993 og 2005.

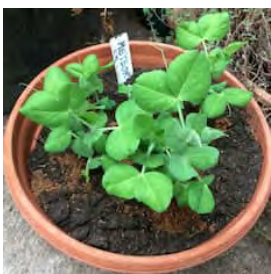
Udbydes af: **1048 (f)**

Jof (*Pisum sativum*) **FS0238** Middelhøj (150 cm), produktiv. Var i kataloget hos frøfirmaet „Haveselskabets Frøforsyning“ i Hjørring, der anbefalede den i 1960'erne. Oprindeligt Nederlandsk handelssort, står på accessionslisten hos den hollandske genbank. Karna Maj og Molly modtog frø af denne fra en mangeårig bevarer.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Karna Maj

Meteor (*Pisum sativum*) **FS0631** 60 cm høj skalært, vinterært. Meget kuldeterant og kan sås meget tidligt om foråret eller allerede om efteråret. Lækker ært, god i krukker og som første afgrøde i drivhus inden tomater m.m. skal bruge pladsen.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Oskar (*Pisum sativum*) **FS0813** Omkring 40 cm høj. Meget tidlig og meget produktiv sort. Lange bælg med mærkbar krumning og en lille spids. Oprindelse: Real Seeds, der har den fra et Tjekkisk frøfirma.

Udbydes af: **42 (f)**

Prince Albert (*Pisum sativum*) **FS0242** Handelssort fra Thomas Etty, fra før 1837; annonceret fra 1842. Tidlig, rundfrøet, 42 dage fra såning til høst (!). Højde 100-200 cm høj. Muligvis synonymt med andre populære 1800-tals handelssorter. Afprøvet i museumshave på Samsø i 2006: "Blev meget høj og gav stort udbytte. Blev af museumsgæster vurderet som ganske som at smage min barndoms ærter".

Udbydes af: **130 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

"Vi savner et hjem"

Der er brug for adoptanter til 'Errindlev' (gråært), 'Brun ært fra Nakskov' (gråært) og 'Brudager ært' (lav grønært). Så kan vi være sikre på at nogen dyrker dem, og at vi ikke mister nogle af sorterne.

Henvendelse til vores koordinator Simon von Siebenthal, simon@siebenthal.com

Grønne ærter, høje

- Ærter, hvor der dannes hinder i bælgene, så de er bedst at spise bælgede. Normalt med rynkede frø. Højde over ca. 2 meter.

Amandas (*Pisum sativum*) **FS0602** En gammel sydfynsk familieært, fra en gammel dame, Amanda, der bor/boede på Horne Land ved Faaborg. Ærteplanten er lysegrøn, lysere end f.eks. Holger, og nogle af bælgene har "moss" – eller ujævnheder især nederst på bælgene. Denne karakteristik er nævnt for nogle ærter i 1800-tallet. (J. Dybdahl) Måske ikke helt så søde som Holger, eller måske tidligere modne. Med i foreningens projekt med gamle bælgfrugter. Frø fra 2017 fra Årstiderne, spiringen forventes at være udmærket. Udbydes af: **1110 (f)**

Gyrithes (*Pisum sativum*) **FS0236** 2,5 m høj meget rigtydende marvært med fantastisk god smag. Høst 10-13 uger efter såning. Opr. fra Gyrithe Bøjehøj. Dyrket hos familien Bøjehøj siden et familiemedlem havde dem med hjem fra USA i 1860.

Udbydes af: **252 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Hønsæerten (*Pisum sativum*) **FS0679** Donoren fortæller: "Jeg har ærterne fra nu afdøde Jørgen Fihl-Jensen, som boede i det røde hus lidt henne i byen. Jørgen havde dyrket ærterne i 10-15 år, da jeg fik dem for 15 år siden. Jørgen havde været i Amerika, og han havde ærterne med derovre fra. Ærterne bliver op til 2½ meter høje, og de modner over længere tid. De er mest dyrket til hønsene, men vi spiser dem også selv, når de andre (lave) ærter slipper op. Vi synes de smager godt. Hønsene vil helst have ærterne afskallede, ellers kan de ikke rigtig finde ud af at spise dem."

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Karen Bredahl?

Juttas (Jutta's) høje ært (*Pisum sativum*) **FS0239** Gave til foreningen fra J. Møller, Århus. Bevaret af og navngivet efter en nu afdød ven af familien. Høj, ca. 2 meter, velsmagende ærter. Med i foreningens projekt med gamle bælgfrugter.

Udbydes af: **130 (f), 2213 (f)**

Foto: John Vinther

Kong Christian X's hofært (*Pisum sativum*) **FS0673** Høj ært, der minder om "Holgers Kæmpeært". Den skal bindes op, giver store og flotte bælg. Oprindelse: Erling Lykke skriver: „Jeg har fået ærten af en bekendt, som har fået den af en kollega, som købte sit hus af en sygeplejerske fra Odense, der som ung tjente på Tjele Ladegård ved Randers, og som har bevaret ærten derfra. Da Kong Chr. X var konge fra 1912 til 1947, er det tænkeligt, at ærten er fra dette tidsrum". Sorten var en del af Frøsamlerens projekt med gamle bælgfrugter.

Udbydes af: **130 (f)**

Foto: Charlotte S. Poulsen

Lille Holgers Kæmpeært (*Pisum sativum*) **FS0732** Tidligere FS0235a. 2-2,5 m høje, velmagende, stort udbytte. Smalle spidse V-formede bladflige ("kaninører") - de bladlignende gevækster omkring stænglen ved hver forgrening (engelsk: stipule). Spirevillig. Fra PØ dyrkningsforsøg, doneret af Gundersen familien. Udskilt fra Holgers Kæmpeært. Udbyder fik sine ærter fra Barritskov 2015. Sender store portioner.

Udbydes af: **1110 (f)**

Maries høje ært (*Pisum sativum*) **FS0240** To meter høj marvært. Ærterne er store og søde, bliver sjældent melede, og angives at være modstandsdygtige over for orm. Oprindeligt fra Maries barndomsgård på halvøen Hurum i Norge. Da Marie i 1893 gifter sig ind i slægten på Transinggård på Sydsjælland, tager hun ærten med sig. Ærten dyrkes stadig af slægten.

Udbydes af: **901 (f), 2213 (f), 656 (f)**

Foto: Hanne Hansen

Sønderjysk Ært (*Pisum sativum*) **FS0695** Ærterne kom fra Sønderjylland til Odense på Fyn i 1926, med en mand, da han lærte sin kone at kende. Gerda, som boede på samme vej i Odense, syntes de var flotte og fik nogle frø af ham. Ebba fik så ærtene i 1998 af Gerda, da hun flyttede til Ellekærshaven og blev genbo til Ebba Kjelddal. Planterne bliver omkring 2 meter høje, ærtébælgen er mellemstor og med op til 8 ærter som sidder tæt i bælgen. Velmagende og meget tidlig.

Udbydes af: **130 (f)**

Stangært fra Fyn (tidl. også Høj ært fra Fyn) (*Pisum sativum*) **FS0554** Samlet af et medlem af Haveselskabet for en del år siden i besøgshaven hos 2 gamle brødre i Korup på Nordfyn. Vi har ikke kunnet komme det nærmere. Sorten er indgivet til Nordisk Genbank i 2014. Den er ikke voldsom høj (2 men ikke 3 metre), og har korte, lidt stumpede bælg med lysegrønne ærter.

Udbydes af: **901 (f)**

Stevns høj ært (Tidligere Flemmings høje ært) (*Pisum sativum*) **FS0243** 2-2,5 meter høj marvært, store velfyldte bælg, velmagende, holder sødmen længe. Lokalsort fra en gammel dame på egnen, bevaret af familien Hansen fra Stevns gennem 45 år. Med i Frøsamlerens ærteprojekt. Frø der udbydes af medlem 1110 i 2021 er fra 2017, fra Årstidernes deltagelse i GUDP projektet om gamle bælgfrugter.

Udbydes af: **640 (f), 1110 (f)**

Foto: Merete Juul

Store Holgers Kæmpeært (*Pisum sativum*) **FS0731** Tidligere FS0235b. 2-2,5 m høje, velmagende, stort udbytte. Den har meget store, runde og overlappende bladflige. Spirer villigt. Opr. PØ dyrkningsforsøg, doneret af Gundersen familien. Den oprindelige sort hed FS0235, og var tydeligt en blanding af 2 morfologisk forskellige sorter, der nu er adskilt. Udbyder 1110 sender store portioner fra Årstidernes dyrkning i 2015.

Udbydes af: **1110 (f), 497 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen og Brian Krause

Valdemars amerikanske ærter (*Pisum sativum*) **FS0677** Denne arvesort er doneret af barnebarnet til Valdemar Henrik Olsen - der selv kaldte den for "de amerikanske ærter". De kan være hentet da Valdemar sejlede mellem Nord- og Sydamerika i 1917-18, eller af hans far der arbejdede i Chicago i 1893. Planterne bliver omkring 2 meter høje og skal støttes af stativ. Prikles evt. ud i maj og høstes i juli. Giver et stort udbytte, og selv store ærter bliver kun meget lidt bitre og melede. Lange bælg med tætsiddende ærter, som smager dejligt. Lang høst sæson. Ærterne er stadig faste efter kogning. Udbydes af: **2958 (f)**

"Vi savner et hjem"

Der er brug for adoptanter til mange af de høje ærter. Så kan vi være sikre på at nogen dyrker dem, og at vi ikke mister nogle af sorterne. Bl.a. mangler vi adoptivforældre til en ny interessant sort 'Hoptrupært', der har været dyrket i den samme familie i Hoptrup ved Haderslev i mindst 100 år.

Henvendelse til vores koordinator Flemming Pedersen, fp@peww.dk

Slikærter

Ærter, hvor der ikke dannes hinder i bælgene, så hele bælgene spises. Disse er cylindriske, og spises hele, evt. kogte, når bælgene er godt fyldte. Kaldes på engelsk snap peas, sugar snaps.

Ohlsens Enkes Pollux (*Pisum sativum*) **FS0976** Fremavlet i Sverige før 1950 ved at krydse sukkerært og marvært. Registreret af Ohlsens Enke i 1952, udgået af handelen i 70'erne. En del af Frøsamlerens "Ærteprojekt", en af OE sorterne, der ikke var opformeret i mange år. Slikært, ca. 150 cm. Enkle hvide blomster og kødfulde, lidt grove, bleggønne, seglformede bælg. Den umodne bælg danner ikke rib og er meget velsmagende; saftig, sprød, fin sødme med en dejlig smag af ært. Bælgene plukkes, når de er svulmet op, men før de bliver runde/tykke og udvikler en lille rib.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Spring Blush (*Pisum sativum*) **FS0611** Høj slikært. Del af et forsøg på at forædle lilla bælg – men denne har tofarvede lilla blomster, grønne bælg med svage lilla striber og lilla pletter på stænglerne. Meget fin kvalitet og bærer længere end de fleste slikærter, fordi den bare bliver højere og højere. Oprindeligt fra Alan Kapuler, Peace Seeds.

Udbydes af: **656 (f)**

Sukkerærter

Ærter, hvor der ikke dannes hinder i bælgene, så det er primært bælgene, man spiser. Slikærterne er ofte brede, og høstes når bælgene er blevet store, men inden frøene når at blive det. Kaldes også snow peas, mangetout. NB: Flere gråærter spises også som sukkerærter inden de modner.

Carouby de Mausanne (*Pisum sativum*) **FS0795** Planterne bliver ca. 120-150 cm høje og behøver støtte. Blomsterne er smukke i lavendelblå og lilla nuancer. De modne frø er brune med små prikker. Sorten er meget produktiv med mange store, brede og flade bælg på omkring 12 cm. Selv når bælgene er store, er de meget velsmagende. Plukkes inden ærterne i bælgene bliver for store. Danner næsten ingen ribber eller fibre. Fra Camilla Plum.

Udbydes af: **656 (f)**

Engelsk Sabel (*Pisum sativum*) **FS0012** Denne ært er en af de virkelig gamle sorter i Danmark – oprindeligt en gammel engelsk handelssort - der ses i katalogerne tilbage i 1860'erne. 150-170 cm, middeltidlig. Giver stort udbytte. Brede, temmelig mørke, typisk sabelformede kødfulde bælg af høj kvalitet, ca. 8,8 x 2,2 cm. I modsætning til handelssort under samme navn, er der ingen seje hinder i bælgene. Anvendes letkogt som tilbehør, rå i salater, rigtig god som hurtigstegt i smør på panden. (Allerbedst spist lige fra planten.) Fra SESAM i Sverige.

Udbydes af: **130 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

Engelsk Sabel ESA (*Pisum sativum*) **FS0694** Høj ribbefri ært. Spises med bælg. Produktiv og nem. Har været med i ærte-bønne-projektet. Fra L. Dæhnfeldt (markedsført i 1972), tilvejebragt fra NordGen.

Udbydes af: **640 (f), 252 (f)**

Foto: Svend Erik Sørensen

Golden Sweet (*Pisum sativum*) **FS0528** Høj sukkerært, smukke tofarvede lilla blomster og lysegule bælg, dekorativ.

Udbydes af: **2209 (f)**

Foto: Søren Holt

Winterkefe eller Winterkefer (*Pisum sativum*) **FS0245** Navnet betyder „vinter-sukkerært“, vistnok på en tysk dialekt. „Kefe“ er ærten og „Kefer“ er ærteplanten. Meget speciel ært, der både kan sås sent om efteråret, omkring eller lidt før 1/11 og indtil først i januar, og overvintrer en almindelig dansk vinter som små spirer; eller meget tidligt forår. Giver ærter fra midt i maj-først i juni, der er bedst spist som sukkerærter som helt unge, da de med alderen bliver lidt beske/bitre. Anvendelig i madlavningen, store lidt grove men velmagende ærter. Afgjort en god afgrøde for dem der gerne vil have en aktiv jord hele året. Oprindelse: Sorten blev doneret i 1998 af Dr. Maria Finck fra Kassel Universitet og har været genstand for et ret omfattende dyrkningsforsøg på Center for Biodiversitet.

Udbydes af: **207 (f), 656 (f), 5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Gråærter / kogeærter

Biskopens gråært (*Pisum sativum*) **FS0224** Gammel svensk landsort med ret store violette ærter. En højt voksende sukkerært med farvede blomster og frø, en såkaldt gråsukkerært. Sorten har været dyrket ved Biskopsnåset i Dalarna af samme slægt i over hundrede år og findes nu også bevaret af den nordiske genbank, doneret af SESAM.

Udbydes af: **1048 (f), 5 (f)**

Foto: Søren Holt

Blauwschokker (*Pisum sativum*) **FS0426** Hollandsk gråært eller gråsukkerært med smukke tofarvede violet/rosa blomster og blålilla bælg. Kan spises friske - især som sukkerærter ("mangetout") - eller tørrede.

Udbydes af: **3465 (f)**

Foto: D. McKibbin, Pixabay

Brun ært fra Nakskov (*Pisum sativum*) **FS0599** Stor gråært. Meget produktiv. Den af gråærterne, der minder mest om kikærter, når man bruger den til falafel og hummus. Fra Frilandsmuseet i Maribo.

Udbydes af: **640 (f), 5 (f)**

Foto: Karna Maj

Carlin Pea (*Pisum sativum*) **FS1098** Carlin Pea er en gammel nordengelsk gråært der går tilbage til middelalderen, hvor den traditionelt blev spist søndagen før Palmesøndag. De kan spises friske eller tørrede. De tørrede ærter har en marmoreret overflade. Sorten giver et god udbytte og er ret robust. Se mere i databasen og på Edimentals, <https://www.edimentals.com/blog/?p=8855>.

Udbydes af: **1048 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Errindlev (*Pisum sativum*) **FS0598** 30-40 cm høj spinkel plante, smukke blomster. Bælgen tørrer næsten væk. Ribbefri grå sukkerært, der smager godt som hele ærter med bælg mens ærterne er unge. Som tørreært er den ganske særlig, nærmest krydret. Meget fine små ærter. Oprindelsen usikker, men den stammer fra Lolland, ligesom flere andre af vores gråærter.

Udbydes af: **96 (f), 640 (f), 1110 (f)**

Foto: Søren Holt

Lollandske Rosiner (*Pisum sativum*) **FS0230** Skal sås meget tidligt og blive helt tørre på planten. De forbliver hele, når de er kogt - skal koge et par timer. Om de lollandske rosiner som type har donor fortalt, at de blev brugt som forråd, før man fik kartofler, og at der blev solgt 44.000 tønder ærter til de københavnske arbejdere på et år. De gik ud af produktion på Lolland for ca. 100 år siden. Kom til os via Tina Hansen fra en ældre samler på Lolland. Udbyder 1110 sender store portioner af ældre frø fra Årstedernes forsøgsdyrkning.

Udbydes af: **5 (f), 1110 (f)**

Foto: Søren Holt

Regina (*Pisum sativum*) **FS0853** Gråært, bliver 2 m høj med lys- og mørklilla blomster. Mange ret små bælge. Velegnet til hummus. Fra NordGen via Simon v. Siebenthals ærteprojekt.

Udbydes af: **901 (f)**

Foto: Karen Bredahl

Rosakrone (*Pisum sativum*) **FS0855** Gråært, foderært. Ca en meter høj. Skal have støtte. Blomster/bælge dannes i store klaser i toppen. Blomsterne er tofarvede, rosa/hvide. Som blomstrende er planten overraskende dekorativ. Gav ikke det store udbytte. Jeg nød oplevelsen af de flotte blomsterklaser. Planten er omtalt som god til hønsefoder. Opr. Sesam.

Udbydes af: **1792 (f), 656 (f)**

Foto: Vivi Logan

Andre bælgplanter

Pralbønne (*Phaseolus coccineus*)

Black coat runner bean (*Phaseolus coccineus*) **FS0553** Meget flot pralbønne fyldt med mørkerøde blomster. Den har store sorte bønner. Oprindeligt fra Sarah og Andrew fra Oregon (Seed Ambassadors).

Udbydes af: **640 (f), 1048 (f)**

Foto: Lila Towle

Valsk bønne / Hestebønne (*Vicia faba*)

Bobs Fava (*Vicia faba*) **FS0248** Giver et pænt udbytte af store, flade grønne bønnefrø, ca. fem pr. bælg. Skyder igen efter første høst, yder meget, er frodig og måske mindre angrebet af bladlus. Højde op til ca. 120 cm. Hvide blomster med sort kant. Oprindelse: Bob fra regionen Cotswold, England. Få portioner.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Estisk Lilla (*Vicia faba*) **FS0910** ”Lilla Estisk fava”. Forædlingsmateriale. Udvalg i sorten ”Estisk fava” FS0250. Stærke, høje planter. Frøene er store, og der er 3-5 pr. bælg. Planten er stor og trivelig, medium bladlus-følsom. En meget uensartet sort hvad angår frøenes udseende. Oprindeligt en blanding af røde, brune, rødbrune, lilla, næsten hvide og grønne frø. Vi har kun sået de lilla bønner og de giver efterhånden 4/5 dele lilla og 1/5 grønne bønner ved høst. Udvalg i en landsort fra Estland, doneret af pensioneret lærerinde i Pärnu.

Udbydes af: **757 (f)**

Hangdown (*Vicia faba*) **FS1044** Valsk bønne som kan sås meget tidligt om foråret. Planterne bliver ca. 50-60 cm høje alt efter forholdene. Mange bælg som hænger ved modenhed. Bønnerne er mellemstore og lysegrønne.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Nekrassow Fava (*Vicia faba*) **FS0253** 90 cm høje planter, sort/hvide blomster, korte bælg. Sorte bønner. Godt udbytte. Arvesort siden ca. 1930 hos en volgatysk familie nær Omsk i Sibirien - medbragt fra den lille by Nekrassow (opr. Norga) ved Volga-floden, grundlagt i 1767, hvorfra efterkommerne af de tyske bønder blev tvangsflyttet under Stalin.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Kikærter (*Cicer arietinum*)

Lofthouse kikært (*Cicer arietinum*) **FS0912** En sortsblanding lavet af "fri forædler" Joseph Lofthouse i Utah, USA. Kikærter er stærkt selvbestøvende, så det er ikke en krydsning af flere sorter, altså ikke egentlig en "landrace", men en blanding af rene sorter. Senere års indhold vil variere, afhængigt af hvilke sorter, der er bedst egnede hos avleren. Kikærter er normalt meget svært at dyrke i en dansk sommer, men denne blanding klarede sig fint. Men det var i sommeren 2018, der var i særklasse speciel.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

EFTERAFGRØDEPLANTER

Bukkehorn, blå (*Trigonella caerulea*) **FS0822** Enårig 50-90 cm høj bælgplante med små knipper af stålblå blomster. Frøene dufter af karry. Har tidligere været anvendt som både foderplante og lægeplante, og i ostefremstilling i Alperne. Kan muligvis have en fremtid som grøngødningsplante – mellemafgrøde. Kommer oprindeligt fra Københavns Botaniske Have.

Udbydes af: **640 (f)**

Græsbladet fladbælg (*Lathyrus nissolia*) **FS0304** Interessant og anderledes fladbælg. Tæt og græsagtig vækst, ligner til forveksling en græs i de unge stadier. Planten er en glimrende grøngødningsplante – overvintrer og får året efter meget smukke enlige dybtviolette ærteblomster, og lange opspringende bælg. Kan også sås i foråret og vil normalt nå at sætte frø. Frøene bevarer spireevnen i mange år. Oprindeligt handelssort fra John Chambers i England.

Udbydes af: **96 (f)**

Hagebælg (*Securigera securidaca*) **FS1032** Plante indsamlet på ferie på Madeira i 1972 - af en dengang 12-årig frøsamlere. Meget fladt, men kraftigt voksende kronvikke-art med gule ærteblomster og meget karakteristiske samlinger af lange bælg i et "møllehjul". Anvendes som grøngødning/underafgrøde.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Süsslupinen Gulzower Blaue (*Lupinus angustifolius*) **FS0707** Smalbladet lupin.

Hvidblomstret, kraftigt voksende, 110 cm høj lupin med tendens til at vælte. Skulle have lavt indhold af bitterstoffer i frøene (sød-lupin). Stammer oprindeligt fra DDR, via den russiske genbank VIR.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

KORN OG LIGNENDE

Boghvede (*Fagopyrum* arter)

Emka (*Fagopyrum esculentum*) **FS0280** Frodig, mørkfrøet boghvede. Lidt uensartet modning.

Tetraploid. Sorten har været vurderet i landsforsøgene i 1989, og kom ud som en af de bedste sorter til dyrkning under danske forhold. Fra Center for Biodiversitet.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Havre (*Avena* arter)

Terra Hulless (*Avena sativa*) **FS0269** Nøgen havre, tidlig og siges at være den bedste af typen.

Pænt udbytte. Frodig og sund havre, som man nemt kan tærsk i hånden. Bruges til gryn eller som hele kerner i brød. Opr. Fra Seed Savers Exchange (SSE) i USA.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Rug (*Secale cereale*)

Midsommerrug (*Secale cereale*) **FS0488** Specielt god til halmflette-arbejder. Sås 1. juli med 1/3 rug, 1/3 vikke (f.eks. vintervikke) og 1/3 havre (volumen-dele). Afgrøden slås til foder eller grøngødning i september, og den følgende sommer er der fin rug til halmarbejder, så snart der er dannet aks. Ellers er der moden rug i midten af august. Kan også bruges til flettearbejde som helt moden, blot skal stråene udblødes i vand ca. 1 døgn før brug. Stort udbytte, men små kerner, sorten er nem at tærskes. Den kan både koges som ris eller anvendes til brød. Opr. Børge Jensen, Vestfyns Hjemstavns gård.

Udbydes af: **640 (f)**, **1110 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

FRUGTTÆRER (EKSTRA PORTO FOR VEGETATIVT MATERIALE)

Bemærk at podekviste koster ekstra i forsendelse, fordi de skal sendes med pakkepost. Spørg om prisen ved bestilling.

Figen, almindelig (*Ficus carica*)

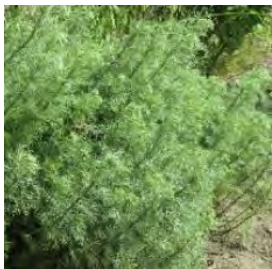

Figen (ukendt sort) (*Ficus carica*) **FS0914** Af Brown Turkey-typen. Hårdfør, velegnet til det danske klima. Meget højtydende. Moderplanten vokser frit op ad syd mur (Sønderjylland). Oprindelse: Har haft den som stueplante da jeg boede i lejlighed, navneskiltet var ikke så vigtigt dengang!

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

MEDICIN-, DUFT- OG FARVEPLANTER

Ambra fra Tåsinge (*Artemisia abrotanum*) **FS0555** Halvbusk med sølvagtige findelte blade. Snapsurt, tidligere brugt som læge- og snapsplante. Lægges i skabe mod møl. Doneret af en dansk udvandrer, nu bosat i Californien, som læste om Frøsamlerne i Danish Immigrant Museums blad (se databasen for hele historien). Stiklinger sendes efter aftale.

Udbydes af: **96 (v)**, **1110 (v)**

Foto: Lila Towle

Kanarisk hjertensfryd (*Cedronella canariensis*) **FS1045** Halvhårdfør busk, højde 1-1,2 m. Egnede både som potteplante og i haven, men skal graves op inden frosten kommer og overvintres køligt og frostfrit. Bladene har en aromatisk moskus/citronkamfer duft, velegnet til urtethe, duftblandinger og cremer.

Udbydes af: **757 (f)**

Lægekogleare (*Cochlearia officinalis*) **FS0868** Kaldes også skørbugsurt på grund af det store indhold af C-vitamin. To-årig urt med en skarp smag af peberrod og sennep. Små runde/hjerteformede blade. Sås midtsommer og står grøn hele vinteren. Brug den i salatskålen, til rødbejder og i urtesmør.

Oprindeligt fra Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Lægekvensurt (*Sanguisorba officinalis*) **FS0803** Flerårig, 30–80 cm høj, blomstrer i juni–juli. Blade med 6-9 par småblade. Ovale og ustilkede. Aks kugleformet, ofte med enkönnede, først grønne, siden rødlige blomster. Frugt 4 mm, firkantet, med netmønster mellem listerne. Sjælden i Danmark. Lægekvensurt har i Europa længe været brugt som foderplante for dyr og som ingrediens ved ølbrygning. I kinesisk medicin anvendes planten til at standse blødning. Fra ældre dames have i Humlebæk. Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Malurt, enårig (Kinesisk Bynke, Qin hao) (*Artemisia annua*) **FS0820** Bliver en stor plante; hurtigt voksende og meget aromatisk. Medicinplante, anvendes i Kina i visse egne som bittersmagende salatgrøntsag. Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Wikimedia Commons, Pau Pámies Grácia

Marietidsel (*Silybum marianum*) **FS0350** Flot tidsel med hvidmarmorerede blade med lange torne. Violet blomst. Sås i april på blivestedet. To-årig. Tiltrækker mange nytteinsekter. Medicinsk anvendelse mod lever/galde sygdomme. Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Merete Juul

Parakarse (*Acmella oleracea*) **FS0821** Kaldes også tandpineplante. Varmekrævende, krybende lægeplante med kuglerunde gule/røde blomster. Bruges som desinficerende og stimulerende for immunforsvaret. Blade, blomster som te eller tinktur. Kan spises rå i salater men virker bedøvende i munden.

Udbydes af: **5 (f)**

Skarleje, syn. Broget salvie, Muskatsalvie (*Salvia sclarea*) **FS0389** Står med grågrøn bladrosset første år. Overdådig blomstring de følgende år på en meter høj stilk med smukke lys-rosa og blå nuancer. Planten bliver som regel kun 3-4 år, men den er god til at leve videre ved selvsåning. Aromatisk plante. Tidligere lægeurt. Opr. Frøposen.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Gitta Olesen

KRYDDERURTER

Karse, havekarse og vinterkarse (Lepidium og Barbarea arter)

Havekarse, Dansk Landrace (*Lepidium sativum*) **FS0656** Almindelig karse; hurtigt modnende sort, produktiv. Indendørs giver den flotte mørkegrønne kimplanter til smørrebrødet. Kan også dyrkes i haven. Den bliver 0,5-1 meter høj og har stærke blade, der bruges i salat. Kan sås tidligt om foråret, og giver udbytte hele forår og sommer. En oprindelig dansk sort indgået i den russiske genbank VIR i 1965. Nu repatrieret af frøsamler Rune Bjerremand.

Udbydes af: **640 (f)**

Foto: Bodil Gimbel

Vinterkarse, udspærret (*Barbarea vulgaris*) **FS0839** Beslægtet med Almindelig Vinterkarse. Vinterkarse sås ude i almindelig havejord fra september til oktober og den er nem at få til at gro. Vinterkarse er utrolig hårdfør og tåler godt frost. Den vokser løbende, så du kan plukke bladene vinteren igennem, bortset fra perioder med frost, hvor planten midlertidigt går i stå. Den giver velsmagende blade med lidt skarp smag: lidt krydret med toner af sennep. God i rå salat eller i lynstegte retter. Man kan også bruge de nye knopper i foråret ligesom små broccoli. 2021 udbud stammer fra Tyskland.

Udbydes af: **3465 (f)**

”Vi savner et hjem”

Der er brug for adoptanter til 'Christiansø-persille', der er en glatbladet persille, som smager anderledes og lidt mildere end både en almindelig glatbladet persille og kruspersille. Den gror vildt på Christiansø og er indsamlet i 2016.

Henvendelse til vores koordinator Anders Bech, toveanders@urtehave.dk

Krydderløg (bladene anvendes) (Allium arter)

Pibeløg (*Allium fistulosum*)

Ludmillas (*Allium fistulosum*) **FS0512** Denne stammer fra en privat have i Irkutsk, Sibirien. Den er langt mere variabel end pibeløg plejer at være, ligner nærmest en krydsning mellem pibeløg og Altailøg, som vokser vildt i området.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Nordre Gjetsidan (*Allium fistulosum*) **FS0805** Reliktplante fra Gudbrandsdalen i Norge, hvor det tidligere var karakterplante på tørvetage. Indført østfra i tidernes morgen og kaldet ”Svenskerløg”. Den er fine historiske oplysninger på nettet. Den trivedes i de tørre varme somre og kunne vokse til næsten at dække taget. Plantet som værn mod brand, snarere end til madlavning. Oprindelse: afkom af et par individer, der var faldet af taget, da frøsamlere besøgte området.

Udbydes af: **42 (f)**

Foto: Søren Holt

Pibeløg, uden sortsnavn (*Allium fistulosum*) **FS0561** Tykke blade, der bruges som purløg. Kommer normalt før purløg. Stor dekorativ blomst i juli-august.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Shimonita (*Allium fistulosum*) **FS0630** Korte, kraftige pibeløg, kan efterhånden blive så tykke som porrer. Meget hårdføre, kan sås om foråret og bruges i løbet af sommeren eller i august til overvintring. Vi hører gerne om dyrknings erfaringer fra både forårs- og efterårsdyrkning. Både bladene og hele skaffet bruges. Bunden er mild, bladene har en kraftigere smag end almindelige forårsløg. Populær sort i Japan bl.a. som hele "porrer" til grill.

Udbydes af: **90 (f), 42 (f), 2798 (f)**

Foto: Lila Towle

Welsh onion (*Allium fistulosum*) **FS1075** Den mest robuste sort af pibeløg, jeg har prøvet i min have. Gennem Vivi Logan fra frøfirmaet Thomas Etty i England.

Udbydes af: **656 (f)**

Øvrige krydderløg (bladene anvendes) (Allium arter)

Kinaløg, Kinapurløg (*Allium tuberosum*) **FS0864** Tynde, flade blade med en sød, svag hvidløgssmag; bruges som purløg. Blomstrer meget senere end almindelig purløg, ca. juli med hvide blomster, der kan bruges som pynt i salater. Dekorativ. Oprindelse - Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Uden sortsnavn (evt. Purpur Kinaløg, eng. Siberian Garlic Chives) (*Allium nutans*) **FS0326** Sød og saftig mild løgsmag, bruges som purløg.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

Persille (*Petroselinum crispum*)

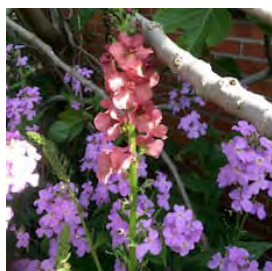

Glatbladet kurdisk persille (*Petroselinum crispum*) **FS0324** Glimrende, meget kraftig, glatbladet og ret kuldetålsom. Fra herboende kurdisk familie, der dyrker enorme mængder i deres nyttehave - et vigtigt bidrag til husholdningen i betragtning af hvad persille koster, og de store mængder der indgår i maden.

Udbydes af: **96 (f), 640 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Spiselige blomster

Aftenstjerne, natviol (*Hesperis matronalis*) **FS1017** Smuk velduftende lyslilla blomst, god i flokke i den lidt vilde have, god insektplante. Blomsterne er spiselige og blandt dem, der ligefrem kan sælges til restauranter.

Udbydes af: **5 (f)**

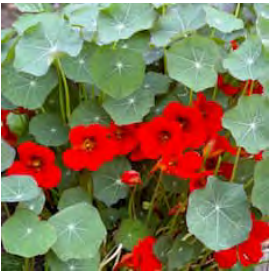
Foto: Mette Juhl Petersen

Aftenstjerne, Tamdrup (*Hesperis matronalis*) **FS0975** Almindelig aftenstjerne, også kaldet natviol, da den dufter dejligt i de lune sommeraftener. Reliktplante fra kirkediget ved Tamdrup Kirke v. Horsens. To-årig, af og til få-årig. Den blomstrer fra andet år, og bliver ca. en meter høj. Planterne ved Tamdrup bliver tilsyneladende kun violette, men arten kan have såvel hvide som alle nuancer mellem violette og hvide blomster. En god insektplante og så kan blomsterne spises.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Blomsterkarse, alm., Empress of India (*Tropaeolum majus*) **FS0863** Denne sort er kompakt i væksten og løber ikke. Smukke rød-grønne blade og røde blomster. Etårig, frostfølsom. Veldrænet jord i sol. Blomsterne er rige på C-vitamin, flotte som pynt på salat. Bladene kan også spises. Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Mauritansk katost (*Malva sylvestris*) **FS0862** Flerårig (men kortlivet). Meget smuk katost med mørke rødviolette blomster. Sås om foråret på blivestedet, foretrækker mager jord og fuld sol. Kronbladene pynter i en salat. Forskellige oprindelser. Udbydes af: **757 (f), 9 (f)**

Foto: NO Crossland

Metas natviol (*Hesperis matronalis*) **FS0558** Frøene er fra en gammel have på Samsø. Denne vidunderlige phloxlignende to-årige blomst har bevaret sig selv i mange gamle samske bondehave. Den optræder i alle nuancer mellem næsten hvid og violet. Den er to-årig og selvsående, finder selv nye ydmyge steder i udkanterne af have og gård. Kan blive meget stor og flot ved kærlig pleje. Blomstrer i juni, hvor den – især om aftenen – udsender en himmelsk duft. Blomsterne kan spises. Udbydes af: **90 (f), 130 (f)**

Foto: Gitta Olesen

Moskuskatost (*Malva moschata*) **FS0861** Sås om foråret på blivestedet, foretrækker mager jord og fuld sol. Smuk som kantplante. Flerårig, op til knapt en meter høj. De smukke hvide og rosa blomster gør sig flot i buketter. Kronbladene kan bruges til at pynte salat, desserter m.v., bladene spises rå eller dampede som bladgrønt. Udbydes af: **9 (f), 5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Tangerine Gem ("appelsintagetes") (*Tagetes tenuifolia*) **FS0816** En navngiven sort af "appelsintagetes". Etårig. Bedst at forkultivere i drivhus el. vindueskarm. Kan evt. sås direkte ud. Flot som "hæk" (kantplante) i køkkenhaven. Spiselige, citronduftende, orange små blomster. Kan drysses som pynt på salaten, eller som pynt på en kage. Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Øvrige krydderurter

Estragonfløjsblomst (*Tagetes lucida*) **FS0354** (syn. lakridstagetes og mexikansk estragon) Etårig. Smuk kantplante. Forkultiveres i drivhus, har svært ved at nå at sætte frø på friland - kan overvintres i vindueskarm. Smag og duft af lakrids. God i te. Brug den også i sauce, kryddersmør, suppe, slik og dressing. Bruges under varmere himmelstrøg som estragon. Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Kirsten Hedegård

Havekørvel (*Anthriscus cerefolium*) **FS0907** Sås flere gange i løbet af foråret og sommeren. Ved såning sidst i august står den grøn hele vinteren. Velegnet til supper, salater og æggeretter.

Oprindelse: Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Hellig basilikum (*Ocimum tenuiflorum*) **FS0902** Også kendt som Tulsi; den hellige basilikum, som dyrkes nær hindutempler overalt i Indien. Meget aromatisk plante med en sammensat duft af nellike, mynte m.m. Det er desværre temmelig mange forskellige typer, der bliver solgt under navnet hellig basilikum.

Udbydes af: **757 (f)**

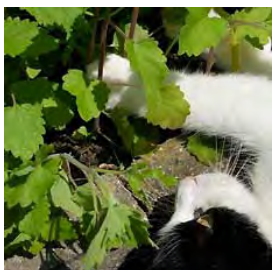

Indianermynte, almindelig (synonym anisisop) (*Agastache foeniculum*) **FS0806**

Flerårig plante med meget kraftig lakridsduft og violette blomster med meget nektar. Blomstrer september. Op til 60 cm. Oprindelse Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Katteurt (*Nepeta cataria*) **FS0491** Dette er simpelt hen kattenes katteurt nr. et. De elsker planten både i haven, som tørret drys og i legeting, som overgår så at sige alle købte 'catnip' produkter. Opr. købt hos Frøposen.

Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Kirsten Hedegaard og katten Frede

Lakridsrod (*Glycyrrhiza glabra*) **FS0904** Køn ærteblomstret plante med lilla blomster. Det er roden, der anvendes – høstes efter to-tre års vækst. Oprindelse Frøposen.

Udbydes af: **757 (f)**

Løgekarse (*Alliaria petiolata*) **FS0368** To-årig korsblomstrende urt. Bladrosetterne står grønne i den kolde årstid. Tidligere lægeplante. Med NOMA og ny nordisk mad er den kommet til ære igen som en gourmet-grøntsag. Blade og blomster anvendes i salat, eller som drys i stedet for purløg eller persille.

Udbydes af: **9 (f), 60 (f)**

Mitsuba (*Cryptotaenia japonica*) **FS0867** Kuldekimer, der sås efterår eller så tidligt i foråret, at frøene får frost. Smuk to-årig plante, 30-50 cm høj, trives bedst i halvskygge. Smager som en blanding af persille, selleri og kvan. Bruges i salater.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Skotsk lostilk (*Ligusticum scoticum*) **FS0339** På dansk også kaldet "søvnurt". Arten har været anvendt som beroligende middel, men dyrkes nu som krydderurt. Minder om løvstikke i smagen, men alligevel anderledes. To- til flerårig, pæn lille skærmpilant. Kuldekimer, sås om efteråret, eller så tidligt på året, at frøene får frost. Opr. Urtegartneriet.

Udbydes af: **757 (v)**

Foto: Anders Bech

Skulperadise/ræddike, Münchner Bier (*Raphanus sativus*) **FS0814** En klassisk efterårs/vinterræddike af "rat tail" type, som også kan dyrkes om sommeren. Ca. 1 m høje planter, som producerer en mængde skulper, der spises umodne. Smagen er en mild radisesmag. I virkeligheden er det dog skiver af den lange hvide milde rod, der spises i Sydtykland sammen med øl - mens der er tradition i England for kun at spise skulperne. Roden kan også syltes eller svitses.

Udbydes af: **2798 (f)**

Foto: Lila Towle

Snitselleri (*Apium graveolens*) **FS1050** Snitselleri ligner bredbladet persille, men smager af selleri. Anvendes på samme måde som persille, klippes eller snittes fint og drysses på maden. Den er hårdfør og nem at dyrke. Den overlever som regel den danske vinter og leverer frisk grønt hen over vinteren. Snitselleri er to-årig og går i blomst og frø andet år.

Udbydes af: **9 (f)**

Sødskærm, syn. aniskål, spansk kørvel (*Myrrhis odorata*) **FS0815** Kraftig flerårig plante, der dufter af anis. Vil gerne have skygge og fugtig jord. Gror forvildet nogle steder i Danmark. Bladene bruges som kørvel, f.eks. i suppe. De umodne frø har en dejlig smag af lakridsbolsjer. Kan også lægges i snaps. NB: Skal sås i efteråret, det tidlige forår eller kuldebehandles - den behøver en kuldeperiode, helst frost, for at spire. Frøene spirer langsomt. Oprindeligt frø fra Frøposen. [NB: Vi har flere varianter af denne med forskellige oprindelser. Noter hvilken af disse, du modtager, og nævn kilden, hvis du senere vil udbyde.]

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

Sort sennep, Florida (*Brassica nigra*) **FS0810** Sort fra VIR genbanken i Rusland, som Rune Bjerremand repatrierede ved sit besøg derovre i 2011. Sorten er angivet som oprindeligt dansk forædlet i VIR-databasen. Anvendes til fremstilling af sennep, eller som hele korn som krydderi. Efterhånden dyrkes den ikke mere herhjemme.

Udbydes af: **656 (f)**

Sort sennep, Vestfyns hjemstavngård (*Brassica nigra*) **FS0303** Anvendes til fremstilling af sennep, eller som hele korn som krydderi. Efterhånden dyrkes den ikke mere herhjemme. Sort sennep indsamlet af Børge Jensen på sin gårdsplads på "Overgaard", Langsted ved Tommerup, rimeligvis forvildet fra ældre tids dyrkning, og dyrket på Vestfyns Hjemstavngård på museumsmarken. Ret små frø og vanskelig at tærskes.

Udbydes af: **90 (f)**

Foto: Merete Juul

PRYDPLANTER

NB: Prydplanter, der især kendes for deres spiselige blomster, findes under forrige afsnit, KRYDDERURTER – Spiselige blomster.

Blomsterløg

Klatrende Pragttilje (*Gloriosa superba*) **FS1102** En slyngplante fra tropisk Afrika med fantastiske, store, røde liljeformede blomster med gule kanter (op til 15 cm i diameter), lange støvdragere og lancetformede blade, der ender i en slyngtråd, så den kan klatre til en højde af 1,5-2 m. HELE PLANTEN, men især rodknoldene, indeholder det meget giftige stof colchicin, kendt fra Høst-tidløs (*Colchicum*) - tilhører også Tidløs-familien. Knoldene pottes i foråret, holdes pænt vandet og har typisk spredt sig godt i potten, når den visner ned i efteråret. Sættes derfor i en dyb potte. Vil gerne stå lidt skygget, evt. i god læ på terrassen eller i drivhus/vinterhave. Skal ubetinget have noget at klatre op ad. Man kan være heldig at få spiredygtige frø, så hvis frøstolen begynder at vokse, lader man den sidde, til den er helt tør og sprækker, så de store, lakrøde frø anes. Efter min gamle nabo Maries død i 2006 fik jeg en rodknold af hendes datter, som fortalte, at Marie havde fået den af andre naboer i 1970erne.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Sommerhyacint (*Galtonia candidans*) **FS1099** Også kaldet Kaplilje, fra Hjortsvang. Stammer oprindeligt fra Sydafrika, hvor den engelske antropolog Sir Francis Galton (deraf navnet) bragte den til Europa i slutningen af 1800-tallet. Blomstrer i sensommeren med et ca. 1 m højt spir besat med 20-30 hvide, duftende klokker. Løgene er frostfølsomme, men kan klare en mild vinter tæt v. husmur el.lign. og godt dækket, eller grav dem op inden vinteren og opbevar dem som georginer. De er også velegnede til krukker, som f.eks. kan overvintres i drivhus. Planterne stammer fra mormoren til den tidligere næstformand ved Hjortsvang Museum. Han satte nogle løg i museumshaven i 2016, hvor der kom en masse frø, som blev sået og gav masser af planter, blomsterdygtige efter blot 2-3 år. Udbyder 1110 har både løg og frø.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Sprengers tulipan (*Tulipa sprengeri*) **FS0955** Botanisk tulipan. Varmt røde blomster på spinkle stilke i maj-juni. Frøformerer villigt. Sås på blivestedet efterår eller tidligt forår, hvis frøene får lidt kulde udenfor eller i køleskabet. Spirer normalt i april. Se flere billeder i databasen.

Udbydes af: **497 (f)**

Foto: AnneMarie Sørensen

Sommerblomster (1- og 2-årige)

Ærteblomst, almindelig, Vild italiensk (*Lathyrus odoratus*) **FS0903** 1,5 m høj plante med små til mellemstore violette blomster i to schatteringer, med en helt vidunderlig duft i mange meters omkreds. Ret sen, holder længe i efteråret. Meget smuk til havehegn el. lign. Opr. købt hos Frøposen for mange år siden.

Udbydes af: **757 (f), 130 (f)**

Foto: Ingrid Nolde

Æselfoder (*Onopordum acanthium*) **FS0392** To-årig plante. Første år en imponerende lav roset af kraftigt kanttornede blade. Skal have meget plads til at brede sig. Andet år en op til 2,5 meter høj blomsterstand med smukke violette kurveblomster. Fantastisk plante, bliver desværre hurtigt grim efter afblomstring. Er indtil da fuld af sommerfugle. Sår sig selv, og helt små planter kan godt flyttes om foråret til ønsket sted. Ses hist og her forvildet. Frøene har forskellig oprindelse, spørg evt. udbyder.

Udbydes af: **757 (f), 96 (f), 1110 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

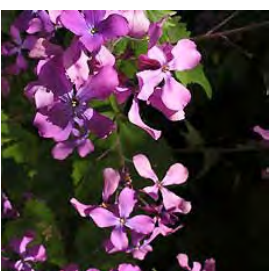

Hvid kongelys (*Verbascum roripifolium*) **FS1052** To-årig maskeblomst, flad, bred bladrosen første år. Andet år har den en meter høj blomsterstand med hvide maskeblomster med violet midte.

Handelssort fra Chiltern Seeds 2009.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Judaspenge (*Lunaria annua*) **FS0499** Judaspenge er en to-årig plante, der første år sætter en stor bladrosen. Blomstrer andet år i april-juni med lilla blomster. Sås den om efteråret, blomstrer den tidligt det følgende forår. Dens blomster er gode i buketter og yndet af bier og sommerfugle. Planten udvikler dekorative frøstande. Judaspenge bliver 40-100 cm høj.

Udbydes af: **757 (f), 3465 (f)**

Foto: Ida Soer Johannessen

Pragtsnerle (*Ipomoea sp.*) **FS0827** Etårig slyngplante med store violette blomster. Varmeelskende, klarer sig bedst i drivhus eller på en meget lun plads i haven. Fået af en bekendt. Udbydes af: **757 (f)**

Foto: Flemming Pedersen

Fløjlblomster (*Tagetes* arter)

Ildkongen (*Tagetes erecta*) **FS0318** Mørkerød og enkeltblomstrende, 60-80 cm høj alt efter jord- og gødningsforhold. Randkronerne har et tyndt gult bånd yderst. Sorten er oprindeligt udviklet af Burpee's frøfirma i USA i 1939. Vores stamme kommer fra en pensioneret praktiserende læge i Bjerringbro, som gennem mange år havde taget frø af 'Ildkongen' fra Ohlsens Enke (beskrevet hos OE som "Ildkongen (Flaming Fire)". Vi har fået frøene doneret omkring 1996 og har siden høstet og gemt frø.

Udbydes af: **1048 (f), 5 (f), 252 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Pinwheel metamorph (*Tagetes erecta*) **FS0818** En af de tagetes som Seed Ambassadors medbragte hertil. Muligvis en af linjerne udviklet fra 'Frances' Choice' fra Peace Seeds i Oregon, USA - men lignende varianter er omtalt i havebøger tilbage i 1700-tallet. Planten er høj, op til ca. 1 m.

Blomsten ændrer farve efter temperaturen, men er normalt et hjul af striber i rødt og gult.

Udbydes af: **1048 (f)**

Foto: NO Crossland

Suzannes enkle orange (*Tagetes erecta*) **FS0320** Donor købte nogle lave orange tagetes hos en handelsgartner i 1970'erne. Der var nogle højere og mere enkle imellem. Ved udvalgsavl igennem alle årene er der nu kommet en høj enkel sort ud af det, der nu er helt stabil.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Stauder

Armensk Valmue (*Papaver lateritium*) **FS1023** Flerårig og fuldt hårdfør valmue med blågrønt, tæt håret løv og enkle orange blomster på op til 50 cm høje stængler. Planten er hjemmehørende i det armenske højland, Georgien og det nordøstlige Tyrkiet. Frø oprindeligt fra Chiltern Seeds.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Flerårig fladbælg, staudelathyrus (*Lathyrus latifolius*) **FS0315** Smuk tofarvet staudelathyrus, kraftig klatrende plante, der hurtigt kan dække et helt hegn. Dufter ikke, men god og meget holdbar i buketter. Flerårig.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Kronelimurt (Haveklinte, Fiksernellike) (*Silene coronaria*) **FS1107** Vinrød limurt, ca 50 cm, blomstring juli-september.

Udbydes af: **2973 (f)**

Foto: Jane Schul

Lathyrus aureus (*Lathyrus aureus*) **FS1104** Planten stammer oprindeligt fra Kirgisistan. På engelsk "Perennial Golden Pea". Orangefarvet lathyrus, ca. 40-60 cm høj, meget tidligt fremme og derfor meget konkurrencestærk. Blomstring maj-juni. Dybtgående pælerod, derfor svært at flytte, men ret let at så. Usædvanlig blomsterfarve, holder løvet pænt.

Udbydes af: **2973 (f)**

Foto: Jane Schul

Okseøje, storbladet (*Tanacetum macrophyllum*) **FS1106** Jeg har samlet frøet i en bypark i Tyskland, hvor den bruges en del som bunddække under store træer, da den er meget skygge- og tørketålende. Vildtvoksende i bjergområder i Sydøsteuropa. Meterhøj røllike-lignende robust staude med lugt som rejnfan/røllike, når bladene knuses. (Et mere oplagt dansk navn ville være Storbladet røllike, idet den i karakter minder meget mere om en røllike end om en okseøje.) Store cremehvide, insekttiltrækkende blomsterskærme i juni-juli og store, indskårne blade, der minder lidt om akantusblade. Meget konkurrencestærk. Ses vildtvoksende på Liselund Slot.

Udbydes af: **2973 (f)**

Foto: Jane Schul

Rosenvejbred (*Plantago major*) **FS0701** Gammel kulturplante, ukendt oprindelse.

Blomsterstanden har en tæt roset af grønne støtteblade. Rosetten er velegnet til wok-retter.

Udbydes af: **2973 (f)**

Foto: Jane Schul

Stenurt fra Assedrupgaard (*Sedum aizoon*) **FS1041** Lille stenurt med lancetformede, svagt tandede blade. Sorten blev indsamlet på en plantearkæologisk tur til Assedrupgaard. Stammer fra en tidligere ejer af gården, der havde planteskole dér. Bladene siges at være spiselige - men i så fald i meget små mængder på grund af højt indhold af potentielt giftige bitterstoffer.

Udbydes af: **96 (f)**

Foto: NO Crossland

Ulvestormhat (*Aconitum vulparia*) **FS1103** En meter høj, cremegul stormhat med blanke, friskgrønne fligede blade. Blomstring maj-juni. Længelevende, konkurrencestærk og skyggetålende skovbundsplante. Giftig som alle stormhatte. Frø fra RHS i England i 1992, indsamlet i deres haver.

Udbydes af: **2973 (f)**

Foto: Jane Schul

Spiselige stauder

Artiskok frøplante (*Cynara scolymus*) **FS1113** Frø fra gamle skandinaviske artiskokker. Avlsmateriale: drømmer du om at skabe en særlig hårdfør artiskok, er dette et godt udgangspunkt. I den varme sommer 2018 oplevede en frøsamler, at hendes to nordiske artiskokker producerede modne frø. Hun tog de modne blomsterhoveder med til efterårskursets frøorgie og resterne af frø fra en enkelt blomst udbydes nu på Frølisten. Der er ganske få frøportioner til rådighed og der er tale om et "forædlingsmateriale", som man kan arbejde videre med.

Udbydes af: **1110 (f)**

Artiskok Serridslevgaard (*Cynara scolymus*) **FS0943** Fundet på herregården Serridslevgaard v/ Horsens. Kommet til Frøsamlerne gennem gartneren på Fredensborg slot. Er nogenlunde hårdfør. Ligner til forveksling den gamle skånske sort 'Herrgård'. Frøplanter varierer meget, er som udgangspunkt slet ikke så vinterhårdføre, og må ikke kaldes ved sortsnavnet. Kun vegetativt formeret kan navnet bibeholdes. Få portioner.

Udbydes af: **129 (v)**

Foto: Søren Holt

Asparges fra Løngård (*Asparagus officinalis*) **FS1114** Frø fra 12 planter fra et mindst 80 år gammelt aspargesbed på Løngård v/ Hjortsvang, hvor Frøsamlerne var på inventering ved efterårskurset 2020. Bedet bliver nedlagt i foråret 2021, så frøhøsten i 2020 var sidste mulighed for at høste frø! En redningsaktion! Datteren fra Løngård er født i 1934 og fortæller, at bedet var anlagt af moderen, før datteren har erindring om det. Hun husker ikke sorterne, men mener, at der sandsynligvis er tale om 2 sorter. Planterne i den vestlige side af bedet er da også senere end i den østlige. Du får frø af flere planter, pakket hver for sig. De skal også sås hver for sig, så de enkelte planter kan følges i deres udvikling, da der vil være individuelle forskelle på frøplanterne. Det tager flere år, før du har modne planter, men de skal observeres og dokumenteres hvert år.

Udbydes af: **1110 (f)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

VILDE PLANTER

Agermorgenfrue (*Calendula arvensis*) **FS0006** Meget mindre blomst end *C. officinalis*, gul-orange. Lidt ranglet vækst, spinkel, 20 cm høj. Blomstrer flittigt, længe. FP og NO har prøvedyrket den, og mener begge det er en *C. arvensis* - agermorgenfrue. Opr. Indsamlet i Cortona, Umbria, Italien i 2002. Fundet på en græseng, mellem sparsom nåletræsbevoksning ret højt oppe i bjergene.

Udbydes af: **757 (f), 96 (f)**

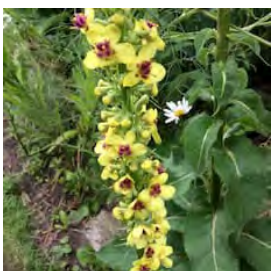
Foto: NO Crossland?

Hjertespand (*Leonurus cardiaca*) **FS0833** Kan blive op til 120 cm. Den får små lyserøde blomster. Har været brugt i folkemedicin til hjerte og antiseptiske formål. Indsamlet på Børge Jensens ejendom.

Udbydes af: **640 (f)**

Katost, almindelig (*Malva sylvestris*) **FS0832** To- eller flerårig, 40-100 cm. Lyserøde blomster. Blomstrer juli-september. Gammel lægeplante, i middelalderen brugt som salatplante. Samlet i grøftekant.

Udbydes af: **60 (f)**

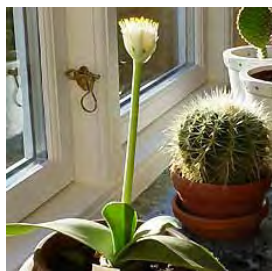
Mørk kongelys (*Verbascum nigrum*) **FS0373** Gammel lægeplante. 30-60 cm høj. To-årig. Bladene er mørkegrønne med næsten glat overflade. Blomsten gul med violet uldede støvdragere. Samlet i naturen, god insektplante.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Stenkløver, hvid (*Mellilotus albus*) **FS0830** Hvide blomster, 30-80 cm, blomstrer juli-sept. Lejlighedsvis brugt som foderplante, bl.a. under navnet "sød kløver". Glimrende grøngødningsplante med meget stort og dybt rodnet, god kvælstoffiksering. Samlet i grøftekant. Udbydes af: **60 (f)**

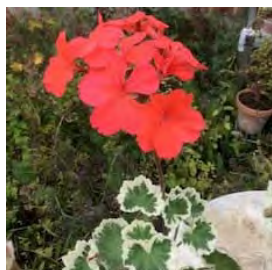
POTTEPLANTER (EKSTRA PORTO FOR VEGETATIVT MATERIALE)

Barberkost, Onsbjerg (*Haemanthus albiflos*) **FS0942** Gammeldags stueplante, der trivedes i de gamle stadsstuer med den lavere vintertemperatur. Kan sættes ud i haven omkring grundlovsdag, først i skygge, derefter gerne i sol. Kommer ind når andre sarte planter også tages ind om efteråret. Blomstrer i december-januar. Denne klon får med alderen bredere blade, end det normalt ses. Stammer fra en familie på Samsø, hvor den er arvet fra mor til datter i mange generationer.

Udbydes af: **129 (v)**

Foto: Søren Holt

Hjortsvangpelargonien (*Pelargonium sp.*) **FS0705** Broget-bladet pelargonie med spinkle røde blomster. Pelargonien stammer fra donors arbejde på Amtsplejehjemmet i Brædstrup sidst i '70'erne, hvor en pårørende havde sat den på en gang, og hun der tog et skud. Sund og kraftigtvoksende. Blomsterne bliver mere falmet røde hen på sommeren.

Udbydes af: **1110 (v)**

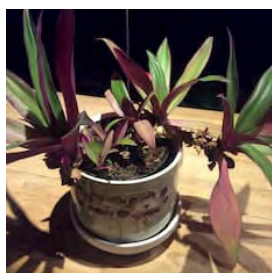
Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Leopardstilk (*Amorphophallos konjak*) **FS1108** Kommer fra udbyders nabo - Alice. En enkelt, lang, trind, plettet stængel, ca. 40 cm høj (kan blive højere, sjældent i potte) med et stærkt fingerfliget blad. Knolden kan blive ret stor. Foruden den slags giftstoffer, som findes i medlemmer af Arum-familien, indeholder den meget stivelse, bruges i det asiatiske køkken. Men hellere lade være - det kræver mere forfinede tilberedning, end godt er. "Duften"? Som rådnende kød! Den tiltrækker ådselslevende insekter for bestøvningen. Når planten blomstrer er det bedst at stille den udenfor. Evt. skære blomsten af. Den blomstrer typisk tidligt på året. Blomsten selv er beskrevet i dens botaniske navn: En "underligtformet penis". Alice har fået planten, sidst i 1970'erne, af sin søns lærer, som har den fra Botanisk Have i København.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Moses' vugge (*Tradescantia spathacea*) **FS1057** Stueplante, der har været i min familie tilbage fra først i 1960'erne, måske længere. Stammer fra tropiske områder i Nord- og Sydamerika. Slægtsnavnet har den fra den engelske plantesamler og kongelige gartner John Tradescant den Yngre (1600-tallet), der bragte den til Europa. Bliver mere markant i farverne ved kraftigt sollys. Adoptanter efterlyses.

Udbydes af: **5 (f), 1110 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Præstehavre (*Billbergia nutans*) **FS0717** Slægtspotteplante. Planten er ikke vanskelig – overvintres tørt og lidt køligt (den er fra ananas-familien, tropisk). Formeres ved sideskud. Blomsterknop kan anes midt i blomsten. Stammer fra donors bedsteforældres sølvbryllup i 1964. Donor er født dagen efter, og er således jævnaldrende med planten. Hun har haft den siden ca. 1977.

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Treldepelargonien (*Pelargonium zonale*) **FS1033** Det lokale navn er "Trelde-pelargonien". I 1894 fik blev Karen Emilie Jespersen (Frenderup i Odsherred) og Jørgen Rasmussen (Stouby i Bjerre Herred) gift, og fik en smuk, rød rosenknop-pelargonie. Da sønnen Hermann giftede sig med Mine Rasmussen fra Sølyst på Trelde Sande, flyttede pelargonien med. Den har siden stået i mange vindueskarme i Trelde, bl.a. på Museumsgården Kringsminde i Egeskov, en afdeling af Fredericia Museum, og indgår også i Den Gamle Bys samling af gamle potteplanter. I 2021 indgik den i Frøsamlerens database som adoptionssort.

Udbydes af: **1110 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Tunø Rosenknop (*Pelargonium zonale*) **FS0653** Donoren: "Jeg har arvet den fra min mor Esther, der som barn i 1940'erne ofte kom på ferie hos sin mormor på Tunø. Hun husker, at hun så pelargonien i alle vinduerne hos tunboerne. Engang i 1960'erne fik mor et par aflæggere af denne af sin grandtante, og hun har opformeret den lige siden." Den er lidt anderledes end de øvrige rosenknop-pelargonier, foreningen har. Plantemateriale sendes, forhør hos udbyderen om prisen.

Udbydes af: **2213 (v), 1110 (v)**

Foto: Louise Windfeldt

Yngleblad (*Bryophyllum delagoense*) **FS1020** Stueplante der er hjemmehørende på Madagaskar. Hedder også "mor til millioner" og "chandelier plant". Sukkulente som sætter småplanter yderst på hvert blad. Får orangerød blomster.

Udbydes af: **874 (v)**

HJEMLØSELISTELISTE FOR 2021

- "VI SAVNER ET HJEM"

Nedenfor finder du det samlede overblik over de adoptionsorter, som Frøsamlerne i 2021 har særligt fokus på. Du er måske allerede stødt på dem på din vej rundt i frølisten. De fleste af dem savner en eller flere adoptanter. Men nogen af dem efterlyser vi frø af eller oplysninger omkring. For vi har brug for at vide, at de stadig er levende i foreningen. Disse sorter er markeret med - **efterlysning**.

Hvis du vil binde an med en spændende og lærerig opgave, vil det være en stor hjælp for Frøsamlernes bevaringsarbejde, hvis du vil lade dig registrere som adoptivforælder for en eller flere af de hjemløse sorter.

Hvis du dyrker eller har frø af en af de efterlyste sorter, vil det være meget værdifuldt for os høre fra dig, og vi ville blive meget glade, hvis du oven i købet vil være adoptant.

Vi har tilføjet FS-numrene, så du nemt kan finde adoptionsorterne i databasen på <https://www.froesamlerne.dk/sortsdatabasen>. Du vil også kunne se nogen af dem med billeder under de forskellige kategorier på frølisten.

- Havemælde (*Atriplex hortensis*)
 - 'Harres Mælde' – FS 0478
 - 'Lille Næstved Skole' – FS 0042
 - 'Havemælde fra Bornholm' – FS 0748
 - 'Haslev-Fakse' – FS 0015 - **efterlysning**
 - 'Lollandsk' – FS 0043 - **efterlysning**
 - 'Moster Karens Spinat' – FS 0044 - **efterlysning**
 - 'Familien Eriksen' – FS 0565 - **efterlysning**
 - 'Nis Nørregårds Spinat' – FS 0603 - **efterlysning**
 - 'Sonja Jessens' – FS 0637 - **efterlysning**
- Tomater (*Solanum lycopersicum*)
 - 'Estisk gul mini-cherry tomat' – FS 0007
 - 'Dansk Eksport' – FS 0710
 - 'Casady's Sunrise' – FS 0887
 - 'Casady's Sweet Yellow' – FS 0948
 - 'Blå Fersken' – FS 1039
 - 'König Humbert' – FS 0087 - **efterlysning**
 - 'Selandia' – FS 0102 - **efterlysning**
- Havekål (*Brassica oleracea*)
 - 'Bodils kål' – FS 0925

Fortsættes næste side

-
- Havebønner (*Phaseolus vulgaris*)
 - 'Prinsesse (fra Mariager)' – FS 0196
 - 'Stangbønne Borlotto-type' – FS 0201
 - 'Kjems pea bean (tidl. Suzannes)' – FS 0206
 - 'Carmencita' – FS 0425
 - 'Hundrede for én (fra Sesam)' – FS 0210
 - 'Carlo's favorit' – FS 0208 - **efterlysning**
 - 'Triumph Osená' – FS 0652 - **efterlysning**
 - 'Delicates' – FS 0969 – **efterlysning**
 - 'Hundrede for én (fra NordGen)' – FS 0754 - **efterlysning**
 - Haveærter (*Pisum sativum*)
 - 'Hoptrupært' (høj grønært) – helt ny og endnu ikke tildelt FS-nummer
 - Krydderurter - bladpersille (*Petroselinum crispum*)
 - 'Christiansø-persille' - FS 0804

Hvis du har lyst til at gøre en forskel for en eller flere af de hjemløse sorter, kan du finde koordinaterne for de enkelte områder på <https://www.froesamlerne.dk/froe/froesamlernes-adoptionsprogram/koordinaterne>

Er du i tvivl om noget vedr. adoptionssorterne eller adoption er du meget velkommen til at kontakte Svend Erik Nielsen, der er vores Koordinator for adoption og repatriering på repatriering@froesamlerne.dk.

**Gør en forskel for en sort som
koordinator i Frøsamlerne**

FANDT DU IKKE DEN SORT, DU VAR INTERESSERET I?

NordGen har mange spændende gamle sorter liggende i fryserne. Men genbanken mangler ressourcer og kan ikke efterkomme alle ønsker om frø.

Hvert år 1. marts lukker genbanken dog op for at almindelige borgere kan bestille et udvalg af sorter, der er specielt opformerede til lejligheden. [Se NordGens hjemmeside.](#)

Frøsamlerne kan også hjælpe medlemmer med at bestille sorter hjem fra genbanken, hvis formålet er at opformere sorterne og gøre dem tilgængelige for andre medlemmer. Eller hvis formålet er at lave forsøg og beskrivelser af sorterne.

Hvis du har ideer til projekter, eller har lyst til at prøve at opformere en speciel sort, er du meget velkommen til at kontakte Svend Erik Nielsen, der er vores Koordinator for adoption og repatriering på repatriering@froesamlerne.dk

Redaktionsgruppen 2021

Alle disse og mange flere har bidraget til Frølisten forår 2021:

Redaktionsgruppen: Rikke Haulund, Søren Holt, Lila Towle

Botanisk korrektur: NO Crossland, Søren Holt

Korrekturlæsning: Mette Vinther Badenski

Kommentarer: Anders Bech, Arthur Adams, Brian Krause, Charlotte Snebæk Poulsen m.fl.

Layout og grafik: Sus Rødgaard

Markedsfrø-tilbud: Karen Bredahl, Else Højbjerg, Merete Juul, Charlotte Snebæk Poulsen, Mette Sivertsen

Adoptionsgruppen: NO Crossland, Søren Holt, Gert Poulsen, Astrid Steffensen

Efterlysning af adoptioner og koordinatore: Svend Erik Nielsen

Tak til alle

Forside fotos

Yderst til venstre:

Lady Garnet FS0755

foto: Christina A. Jørgensen

I midten

Bodils kål FS0925

foto: Bodil Gimbel

Yderst til højre:

Australian Yellowleaf FS0641

foto: Merete Juul